

U NÁS

Knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje

Čarodějnice - Knihovna v Mokrém

Ukázky dravců - Knihovna v Mokrém

Do knihovny za zážitky

Čarodějnice - Knihovna v N. Bydžově

Posvícení - sportování dětí i dospělých - Knihovna v Mokrém

U NÁS

Knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje

Čtvrtletník

Náklad: 600 výtisků

Určeno knihovnám Královéhradeckého kraje

Vychází s finanční podporou
Královéhradeckého kraje

Šéfredaktor: Mgr. Petra Řoutilová

Redakční rada:

Mgr. Jana Benešová, Bc. Vladimíra Buchtová,
Miroslava Cvejnová, Ester Horáková,
Bc. Kateřina Hubertová, Mgr. Marta Lelková,
PhDr. Olga Pitašová, Bc. Eva Semrádová,
Mgr. Marta Pešková Staníková, Mgr. Eva Svobodová,
Markéta Tučková, Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D.

Korektury: PhDr. Božena Klabalová

Sazba, tisk: AD reklama, s. r. o., Trutnov

Vydává Studijní a vědecká knihovna
Hradecká 1250
500 03 Hradec Králové
tel. 494 946 200
e-mail: unas@svkhk.cz
<https://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas.aspx>

Inzerci přijímá redakce.

Za původnost a obsahovou správnost ručí autor.
Nevyžádané příspěvky se nevracejí.

Toto číslo vyšlo 8. 6. 2023.

MK ČR E 14191
ISSN 0862-9366 (Print)
ISSN 2571-4597 (Online)

Copyright 2022 SVK HK

Všechna práva vyhrazena. Žádná část nesmí
být reprodukována, uchovávána v rešeršním
systému nebo šířena jakýmkoliv způsobem
bez předchozího písemného souhlasu vydavatele.

KONTAKTY

**Studijní a vědecká knihovna,
Hradecká 1250, 500 03 Hradec Králové**

Telefonní ústředna: 494 946 200

Ředitelství: 205

Public relations: 203

Oddělení služeb knihovnám: 224

Meziknihovní služba: 219

OBSAH ČÍSLA

Na slovíčko

Kam za zábavou? No přece do knihovny! 3

Šumné knihovny

V knihovně v Polici nad Metují se slavilo 4

Naše téma

Knihovna v Mokrém otevřená všem 5

Sejdeme se v knihovně 8

Knihka k pivu 10

U nás v novobydžovské knihovně 11

Prostory a vybavení knihoven

Knihovna – moje místo 12

Knihovna uprostřed návsi 14

Nové trendy

Technické vzdělávání mládeže v Knihovně V. Čtvrťka v Jičíně 16

Plaveš ve škole? 17

Zaujalo nás

Neslyšící uživatelé v liberecké knihovně 18

Jóga mezi knížkami 20

Trocha odbornosti

Průzkumy spokojenosti... 23

Projekt Bookstart S knížkou do života –
postřehy z dotazníků zpětné vazby 25

Stalo se

Interpretace literárních textů pomocí Filozofie pro děti 26

Knihovna města Hradce Králové oslavila 10 let v nové budově 28

Deset let společného setkávání klubu skipových seniorů
při SKIP 08 Východní Čechy 30

Doporučujeme do vašich fondů

Sousoší Babička s dětmi 32

Okénko

Knížky, brusle, Edmonton 35

Z knihovnických organizací

VH SKIP 08 Východní Čechy a seminář Bookstart S knížkou
do života 37

Tipy a náměty

Městská hra od Ducha k velrybě 39

Besedník – spojka mezi knihovnami, školami a autory 39

ČT edu, inspirace pro knihovnické lekce 41

Obálka:

Do knihovny za zážitky

Podzimní školení pro knihovníky v SVK HK

Foto nad Do čísla přispěli:

Deset let klubu skipových seniorů při SKIP 08 Východní Čechy

Fotografie použité v tomto čísle jsou z archivů jednotlivých
knihoven nebo z jejich webových stránek.

Kam za zábavou? No přece do knihovny!

Petra Řoutilová

Vážené čtenářky a čtenáři,

léto klepe na dveře a s tím jde ruku v ruce i venkovní zábava, grilování, hry či výlety. Ptáte se, co to má společného s knihovnami? Mnoho. Knihovny už dávno nejsou pouze domy plné knih od podlahy až po strop. Dnes jsou to už komunitní centra plná poznání, vědění, ale také zábavy a sportu. Knihovny, obzvláště v malé obci, jsou umístěny v centru, kde mají blízko k hřišti, či jsou obklopené zelení, která umožňuje venkovní aktivity. A umí toho náležitě využít.

Ve druhém čísle zpravodaje se věnujeme knihovnám a jejich komunitní činnosti v obci a nutno říci, že se opravdu neomezují pouze na vnitřní prostory. Oslovují jak své čtenáře, tak nečtenáře a pořádají kromě vnitřních dílen či besed také procházky, výlety, turnaje nebo letní kina. V rubrice **Naše téma** se seznámíme s *Knihovnou v Mokřém, která je otevřená všem* a jejíž Čajovna u bludičky získala v roce 2015 krásné 3. místo v celostátní soutěži Senior roku – kategorie Nejlepší klub. *Sejdeme se v knihovně* je název dalšího článku této rubriky. Jedná se o knihovnu v Lukavci, která funguje jako místo setkání pro místní obyvatele a opravdu to v ní žije. Pozadu není ani Obecní knihovna Hříbsko, kde se knížky půjčují, a to velice netradičně, sem tam i k pivu. Z větších knihoven se nám v této rubrice představí Městská knihovna v Novém Bydžově, jejíž nedílnou součástí je Městský klub kulturních alternativ, v jehož rámci každé léto probíhá cyklus koncertů, letního kina a divadla na místním koupališti.

Rubrika **Prostory a vybavení knihoven** zavítá na Vysočinu do knihovny v Hodicích, která sídlí v obecním domě uprostřed obce vedle rybníka plného kaprů. Jako bonus pro své návštěvničky mají výsuvné „bufetové“ okénko, kudy lze z kuchyňky

podávat občerstvení lidem rovnou na venkovní terasu.

Ale aby nedošlo k omylu, že knihovny už uvnitř nic nepodnikají, podíváme se do rubriky **Nové trendy**. Ve Slavoji ve Dvoře Králové mají od loňského roku novou službu s názvem Plaveš ve škole? V dětském oddělení vyhradili místo, kde dobrovolníci z řad studentů gymnázia pravidelně poskytují rady všem, kteří si pro ně přišli. Kromě žáků ZŠ je využívají i senioři ohledně dotazů na mobilní telefon, tablet či PC. V Knihovně V. Čtvrťka v Jičíně vznikl zase kurz základů programování pro děti. Děti se naučily základním příkazům, rozvíjely logické myšlení nebo vytvářely vlastní virtuální prostředí podle své fantazie.

Služby knihovny v Liberci se zaměřily na jednu ze skupin uživatelů, které knihovny využívají ze všech skupin osob s handicapem nejméně. A těmi jsou neslyšící. Připravili pro ně instruktážní videa ve znakovém jazyce a i sami zaměstnanci knihovny začali kurzy znakového jazyka navštěvovat. Pokud se tím chcete inspirovat, pak v rubrice **Zaujalo nás**. Netradičním počinem v knihovnách je i *jóga mezi knížkami*. Milevská knihovna nabízí tuto volnočasovou aktivitu pro děti od 3 do 6 let už šestým rokem. Je to aktivita, která propojuje dětskou fantazii, knižní příběhy, pohyb a tvoření.

V rubrice **Stalo se** je zmíněn workshop Filozofie pro děti, zaměřený na interpretaci literárních textů, který proběhl v Jihočeské vědecké knihovně v Českých Budějovicích. A také se slavilo. A to v Knihovně města Hradce Králové, která oslavila 10 let v nové budově. Deset let slavil také klub skipových seniorů při SKIP 08 Východní Čechy.

Za celou redakci gratuluji ke všem krásným výročím a nyní už hurá za létem plným zábavy a venkovních aktivit!

V knihovně v Polici nad Metují se slavilo

Věra Plachtová

Předchůdkyněmi veřejných knihoven byly čtenářské společnosti. Také v Polici vznikla čtenářská společnost či čtenářský spolek. Uváděn je rok 1834 nebo 1837. Následně podle Brandejsovy kroniky „V roce 1892 byla tu zřízena Obecní knihovna pro lid, která hojně od obecnstva užívána ku hojnému, poučnému čtení jest.“ Sídlem knihovny se stal hostinec „U Zeleného stromu“ čp. 75 na náměstí. Kniha *Police nad Metují v datech* od Miroslava Pichla upřesňuje datum vzniku – stalo se v září 1892. Ve vývoji polického knihovnictví je zajímavý dlouholetý souběh veřejné knihovny s knihovnami spolko- vými. Trval až do poloviny 20. století.

Veřejná knihovna se během let několikrát stěhovala, aby se v roce 2007 vrátila do bývalého hostince U Zeleného stromu, dnes Pellyho domu na náměstí (čp. 75). Tím se kruh uzavírá a my se jako pachatelé vracíme na místo činu.

Máme dlouhou čtenářskou tradici, máme na co navazovat a zároveň se nechceme před předky stydět. Snad se nám to i daří. O knihovně má v Polici povědomí snad každý obyvatel a ví, že nás najde na náměstí. Bohužel, ne každý k nám chodí. Tak jako všude se snažíme o návrat předcovidových statistických čísel. Už opět je 25 % obyvatel našimi čtenáři. Výpůjčky se také zvedají. Opět zveze návštěvníky do knihovny na kulturní a vzdělávací akce. Loňský rok přinesl milé knihovnické výročí.

Akcí roku bylo **130. výročí otevření první veřejné knihovny v Polici nad Metují a 15. výročí přestěhování knihovny do zrekonstruovaných Pellyho domů**. Výročí jsme si připomněli jak jinak než s knihou v ruce:

- Začali jsme 1. září v 17 hodin slavnostním zahájením. Následovala v 17.30 beseda s herečkou

Slavnostní zakrojení dortu

Uršulou Klukovou o její knize *Klukoviny Uršuly Klukové*. Nechali jsme udělat dort v podobě knihy a všichni návštěvníci spolu s pány starostou a místostarostou si připili na další úspěšná léta knihovny. Paní Kluková, která předtím spolu s panem starostou a s emeritní ředitelkou knihovny nakrojila narozeninový dort, se ujala i funkce servírky a roznášela s knihovnicemi jednotlivé dílky dortu mezi návštěvníky. Pak následovala milá beseda.

Obecnstvo

• Na 4. září od 16 hodin jsme připravili představení adaptace knihy **Cukrárna U Šilhavého Jima** amatérského divadelního souboru Čučka s protagonisty Markem Tomanem, autorem (a také Sakramentským Billem a dalšími postavami) a Editou Vaníčkovou Makosovou, knihovnicí z Pedagogické knihovny J. A. Komenského (a také Knihovnicí Boženkou a dalšími postavami).

• 21. září od 18 hodin proběhla celostátní Noc literatury. My jsme se sešli v Divadelním klubu Kolárova divadla, kde místní ochotníci četli ukázky z knih současných autorů z Nizozemska, Norska a Rakouska.

• Nakonec 14. října od 18 hodin proběhl slavnostní křest knihy *Hladoví* mladé regionální autorky Elišky Pohnerové. Eliška se představila i jako autorka veršů a písňových textů. Ty jsme během večera slyšeli v podání dua Art N´Miss (E. Pohnerová, Leticie Outhierová – kytara, zpěv).

Je 130 let hodně, nebo málo? Jak pro koho a jak kdy. Pro knihovnu je to dost. Znamená to, že jejími čtenáři už bylo několik generací obyvatel

Autorské duo při křtu knihy *Hladoví*

našeho města. A my se snažíme, aby těch generací ještě přibýlo.

Kontakt na autorku: plachtova@knihovna-police.cz

Knihovna v Mokrém otevřená všem

Dagmar Honsnejmanová

Knihovna U Mokřinky je dozajista kulturním a informačním místem pro obyvatele i náhodné návštěvníky obce Mokrý, organizátorem všeho dění. Nově se tomu říká komunitní centrum, ale v podstatě tomu tak nikdo neříká. Lidé se prostě u nás scházejí v knihovně, čajovně nebo společenském klubu, při velkých akcích na hřišti pod pergolou. Tak se nazývají místa, kde se naši občané potkávají, kde si posedí, něco se dozvědí nebo si prostě jen popovídají o životě a stráví tak společně příjemné odpoledne či podvečer. Široké spektrum aktivit umožňuje trávit čas v prostorách

knihovny a klubu dětem s rodiči, seniorům, čtenářům i nečtenářům při otevřené době knihovny i obecního úřadu. Takže v podstatě každý den. Mokrý je vesnička s velmi malým počtem obyvatel (okolo 170 osob), a tak v knihovně nefunguje samostatné oddělení dětské a pro dospělé. Musí zde fungovat všechno a pro všechny dohromady. O to je to někdy náročnější, vymyslet akci, aby se líbila všem.

Knihovna v Mokrém byla založena jako součást Čtenářsko-hospodářské besedy 15. 7. 1889 Emilem Musilem Daňkovským, významným mokerským učitelem, který již v tehdejší době pořádal besedy a přednášky v obci i okolí. Byl to

vsutku „renesanční“ člověk, který nejen učil žáky obecní školy, ale také se věnoval mnoha zájmům z různých vědeckých i humanitních oborů. Byl to pedagog, publicista a spisovatel. Věnoval se také myslivosti, pěstitelství, chovatelství, vlastivědě. Samostatně vydal přes 20 spisů, ponejvíce přírodopisných a pedagogických, věnovaných mládeži. Stovkami článků přispěl do mnoha českých časopisů. Pro knihovníky může být užitečná i zpráva, že byl nejen spisovatelem, ale také překladatelem. Překládal z němčiny, francouzštiny a angličtiny. U nás se nejvíce proslavil překlady knih Karla Maye a na poli mysliveckém svým časopisem *Lovecká bestídka*.

A právě on byl tou osobností, která mě osobně před mnoha lety inspirovala k vytvoření knihovny, kde by se jen nepůjčovaly knihy, ale která by byla místním středobodem společných setkání obyvatel za účelem poznávání, nových přátelství, různých aktivit i odpočinku. To se snad podařilo. A když se občas podívám na jeho portrét, který visí na čestném místě v knihovně, říkám si, že by na nás byl určitě hrdý, že pokračujeme v jeho započatém díle.

Knihovna se v průběhu dějin z Mokrého vytratila. Obnovili jsme ji v roce 1997. Byl to opravdu skvělý nápad, i když jsme museli začít úplně od nuly. Nebylo tu nic, nábytek ani knihy, jen holé stěny. Ale byla to krásná doba anekdotických začátků a netušených cílů. Knihovna se postupně od půjčování knih přeměnila v kulturní centrum pro všechny generace místních i přespolních občanů.

Knihovna

V roce 2012 byla v knihovně založena Čajovna u bludičky, a jak je z názvu patrné, vede ji naše patronka knihovny Mokřinka, bludička z mokrských mokřin. Původní záměr organizovat pravidelná setkání seniorů se ukázal jako nápad k nezaplacení. Setkání začala tak nějak nenápadně povídkami, vzpomínkami na staré časy nebo prohlížením obecních kronik a měla mimořádný ohlas. Nikdo na začátku určitě nepředpokládal, že budou mít takový úspěch. Časem už to nebylo jen posezení u čaje, ale poznávání zajímavých lidí, především z našeho regionu. Čajovnu navštěvují cestovatelé, spisovatelé, malíři, sportovci, řemeslníci, bylinkářky, pekaři, sběratelé či historici. Prostě spousta úžasných lidí, kteří nás obohacují o nová poznání i zážitky, někdy i chuťové. Tradicí se také stalo, že právě při „čajánkách“ jsou v knihovně zahajovány různé výstavy v minigalerii „Na Síti“ či „Na Okně“.

Velkým úspěchem čajovny bylo v roce 2015 skvělé 3. místo v celostátní soutěži Senior roku – kategorie Nejlepší klub, na což jsme všichni náležitě pyšní.

Od založení čajovny se v knihovně pro seniory odehrálo na 70 akcí a stále má (nejen) seniorům co nabídnout. Kdyby se měli všichni pozvaní lidé setkat v jeden den, byla by z toho na místním hřišti pěkně pestrá veselice různých povolání, činností, koníčků a zájmavostí.

Čajovna je samozřejmě pro všechny občany, nejen pro seniory. Zrovna tak, když se pořádají akce pro děti a rodiče, se jich rádi účastní babičky, dědečkové a jejich přátelé. K nejoblíbenějším vícegeneračním akcím patří Slet čarodějnic se soutěžemi a střelbou s kušemi, luky a šípy. Na konci prázdnin se koná Posvícenský nohejbal, tentokrát především se sportovními aktivitami, jízdou na koni apod. Program bývá pestrý, vyberou si vždy úplně všichni, malí i velcí. Koncem roku si většina obyvatel nenechá ujít slavnostní rozsvícení vánočního stromu s dárky pro děti, prskavkami, svařeným vínem a cukrovím.

V naší obci žije (trvale nebo na chalupě) spousta zajímavých lidí, které rádi prezentujeme v knihovně formou výstav a besed. Můžeme se pochlubit fotografkou, malířkami, brusičkou skla, krajkářkou, pisatelkou pohádkových příběhů

a Mokerského receptáře, sběrateli různých předmětů, sportovci – jedním z čestných občanů obce je olympijský střelec Ladislav Falta. V Mokrém vyrobil svoji loď a na cestu kolem světa se odsud vydal námořní kapitán Petr Ondráček. Cestovatelští nadšenci vyprávějí o svých dobrodružstvích. O všech píšeme v Mokerském zpravodaji, jehož redakce je v knihovně, a také na webových stránkách obce i knihovny. Zpravodaj je vůbec přehlídkou aktivit knihovny a fotografickou kronikou života v obci.

Během roku se především rodiče s dětmi zapojují do různých soutěží. K nejstarším patří „prázdninové malování“. Právě díky prvním ročníkům, kdy tématem bylo hledání bludiček a víl v mokřinách, knihovna získala poetické jméno „Knihovna U Mokřinky“, podle královny bludiček, které žijí v Mokrém, jak dokládá i mokerská kronika. Děti i dospělí našli a namalovali víc než 40 bludiček. Výběr královny proběhl hlasováním a vyhrála Mokřinka. Hledání víl podpořila i největší česká strašidloložka Vítězslava Klimtová, která pro všechny uspořádala besedu o pohádkových bytostech, a ty mokerské si zamilovala.

Malování probíhá již devatenáctým rokem. Témat bylo již mnoho, letošní je pohádkové „Za humny je drak“. Děti i dospělí vyrábějí nebo malují draky a dráčky. Velkou soutěží pro všechny generace je i mezinárodní fotografická a výtvarná soutěž na téma „Vesmír“ v mnoha podobách. Proběhlých osm ročníků mělo velký úspěch, na vyhodnocení se vždy sešlo mnoho účastníků soutěže a příznivců vesmírných fotografií a maleb. Akcí podporuje nejen Česká, ale i Slovenská astronomická společnost, hvězdárna v Pardubicích a na Žebráku, a především nejznámější český a mezinárodně uznávaný astrofotograf Petr Horálek. Na vyhodnocení s jeho přednáškou se do Mokrého sjíždějí soutěžící s celými rodinami.

K nezapomenutelným zážitkům patří i pořádání setkání seniorů, oslavy výročí svateb, významných narozenin, předávání domovských listů, čestných občanství obce, pamětních dekretů prvňáčkům a listin narozeným občánkům při jejich vítání do života v obci. Potěšením pro nás bylo i uzavření sňatku přímo v knihovně.

Diamantová svatba

Mezi obyvateli jsou oblíbené nepravidelné květinové soutěže – květinová výzdoba domů a zahrádek. Zatím proběhlo osm ročníků. V roce 2022 byl z těch nejkrásnějších zákoutí vydán stolní kalendář, který měl velký úspěch.

K novým akcím patří taneční večer ve společenském klubu. Tanec ve výčtu aktivit ještě chyběl a nové prostory klubu se přímo nabýzely k uspořádání této společenské události. Po dvouleté pauze jsme se mohli opět sejít ve společenském a užít si malý vesnický ples. Občerstvení si účastníci zajišťují tradičně (a povinně) z vlastních domácích zdrojů, a tak nechyběly chlebičky, jednohubky, řízečky, mleté kuličky, utopenci, škvarková a mrkvová pomazánka. Atmosféru ještě zpestřila živá hudba a „sranda“ tombola, na kterou jsme obdrželi finanční prostředky od příznivců společenských akcí v Mokrém.

Maminky s dětmi oceňují oblíbené velikonoční zdobení perníčků, dlabání dýní a mnoho dalších výtvarných i zájmových akcí. Odměnou všem bývá před Vánoci vánoční besídka s posezením u svátečního stolu, stromečkem a dárky. Nechybí slavnostní přídělek dětským šampaňským. Připíjejí si úplně všichni, děti, rodiče, babičky, dědečkové s přáním všeho dobrého do dalšího roku. Jedním slovem atmosféra vykouzlená rozzářenými očima dětí.

Skvělým příkladem pospolitosti jsou určité mokerští koledníci, kteří na Velikonoční pondělí vyšlehali i seniorky, které žijí samy. Jakkoliv se mohou názory na velikonoční šlehání děvčat, dívek i paní lišit, měli byste vidět radost našich

babiček, že neuschnou a budou tu s námi zase další rok. A my se rozhodně těšíme na jejich přítomnost v čajovnách a dalších akcích knihovny.

Nejsme nijak zázračná nebo výjimečná obec, ale myslím, že potřeba společného nebo, chcete-li, „komunitního“ života a zájem o něj zde převažují, a to je snad dobrá zpráva do budoucnosti.

Velikonoční knihovna

Za svoje dlouholeté aktivity knihovna získala mnoho ocenění, např. Knihovna Královéhradeckého kraje roku 2009 a 2014, čestná uznání na celostátní úrovni a v různých celostátních soutěžích. A za to patří poděkování nejen organizátorům, ale především občanům a účastníkům všech akcí, bez kterých by se nemohly konat.

Odkazy

Webové stránky knihovny

<https://knihovna.obecmokre.cz>

Akce v roce 2022

<https://knihovna.obecmokre.cz/rok-2022-souteze-akce>

Čajovna u bludičky

<https://knihovna.obecmokre.cz/cajovna-u-bludicky>

Mokerský zpravodaj

<https://www.obecmokre.cz/mokersky-zpravodaj>

Kontakt na autorku: Knihovna.U.Mokrinky@seznam.cz

Sejdeme se v knihovně

Jana Jiříšťová

Nedaleko Hořic v Podkrkonoší se nachází malebná obec Lukavec. Knihovna zde má dlouholetou tradici. Knihovnicí je paní Dana Víchová, a to od 1. 12. 2012. Tento den byla slavnostně otevřena zrekonstruovaná knihovna v budově bývalé školy a při této příležitosti předal dlouholetý knihovník pan Zdeněk Prchal vedení knihovny paní Víchové.

Ta se své role ujala velmi zodpovědně a přizpůsobila knihovnu novému trendu, kdy se knihovna stává místem setkávání. V příjemném prostředí zrekonstruované knihovny se začali scházet čtenáři všech věkových kategorií. Pořádané akce dávají příležitost k setkávání. Každý si vybere tu, která je mu blížká. V loňském roce se paní knihov-

nice zapojila také do celostátní akce S knížkou do života. Knihovna je otevřena pro všechny, od těch nejmenších až po ty nejstarší.

Jak jste se dostala k práci knihovnice?

Přemluvil mě k tomu pan Zdeněk Prchal, který vedl knihovnu dlouhá léta přede mnou. Trochu jsem váhala, ale později jsem byla ráda, že jsem nabídku přijala.

Jaká byla představa o práci, když jste ji začala dělat, a jak se váš pohled na práci knihovnice změnil během let, kdy se tomu věnujete?

Domnívala jsem se, že budu půjčovat knížky. A těšila jsem se na to. Knihovna, i když malá, byla díky obecnímu úřadu pěkně zrekonstruovaná. Při slavnostním otevření ji návštěvníci ani nemohli poznat. Začali se zde scházet na kávu a popovídání.

Knihovnice paní Dana Vichová

Knihovna se pomalu stávala centrem setkávání. Přibývaly různé akce a snad se dá říci, že to v knihovně žije.

Jak vnímáte roli knihovny pro obec?

Hlavním úkolem knihovny je zajistit čtenářům výběr dobré literatury a podporovat je ve čtení, a to hlavně děti. Ale jak už jsem podotkla, má to být také místo, kde se lidé rádi setkávají. Různé besedy, přednášky, vzdělávací akce pak mají přispět k rozšíření jejich obzorů.

Co vás na této práci baví?

Mám ráda knížky, hodně čtu a v knihovně jsem pořád „u zdroje“. Nejhezčí chvíle jsou, když z Jičína přivezou novou várku knih, já je zapisuji, probírám se jimi a už dopředu vím, co si určitě musím přečíst a co komu nabídnu. Neméně mě baví setkávání s návštěvníky knihovny.

Jaké akce a pro koho připravujete?

Jsou to různé besedy, přednášky, tréninky paměti. Patří sem také organizování poznávacích

Výlet seniorů

zájezdů pro seniory. S dětmi se zapojujeme do soutěží, které organizuje knihovna v Jičíně. Adventní a velikonoční dílny, které mají v obci tradici, kombinujeme s plněním úkolů a hrami v knihovně. Protože je knihovna opravdu malá a v době výpůjčních hodin většinou plná dospělých návštěvníků, viděla jsem, že děti přicházejí méně a méně. Proto jsem v loňském roce zavedla jednu měsíčně výpůjční hodinu pro děti, kdy máme čas si také číst, povídat, hrát hry. Často je zaměřuji tematicky – sv. Martin, Vánoce, Tři králové atd.

U vás v knihovně se pořádá něco děje, kde berete inspiraci a nápady pro akce?

Setkání se zajímavými lidmi (nebo i něčí doporučení) mě vede k organizování besed a přednášek. Nejraději mám, když se jedná o občany naší obce, kteří mnohé zažili a hodně si pamatují. Nebo mě inspirují ostatní knihovníci a jejich nápady. Ty probíráme třeba na společných zájezdech pro knihovníky regionu. Hodně čerpám také z internetu.

Jak akce probíhají a posedí si lidé rádi i po akci?

V budově školy, kde je umístěna knihovna, je našťástí velká místnost – bývalá třída. Tam se mohou konat akce, na které přijde více lidí. Někdy je i pohoštění, a to pak posedíme.

Knihovna pořádá různé besedy, dílničky a přednášky. O co je největší zájem?

Zájem je o cestopisné přednášky, hodně lidí se seje také na přednášky o historii naší obce. Děti mají rády doprovodný program k dílničkám, o kterém jsem se zmiňovala, a hry. Nejúspěšnější jsou samozřejmě akce, kdy se něco slaví. MDŽ, vyhlášení nejpilnějších čtenářů, v minulém roce např. slavnostní odhalení sošky sv. Vavřince, patrona knihovníků, kterou jsme dostali darem od akademického sochaře Michala Moravce, občana Lukavce.

Máte nějaký figl, jak knihovnu zpříjemnit, na co nalákat čtenáře nebo návštěvníky na akce?

Nějaký figl bych potřebovala poradit.

Na co se můžeme v knihovně těšit v roce 2023 a co plánujete do budoucna?

V podstatě se akce opakují. Hledám náměty na přednášky a besedy. Trénink paměti pořádáme pravidelně na jaře a na podzim, vyhlášení

Čtenáři v roce 2020

nejlepších čtenářů v březnu, výlety nejčastěji v létě, někdy přidáme i adventní zájezd. Občas se naskytne i něco úplně nového, jako bylo loňské předvádění ručního zpracování vlny, které připravila místní chalupářka. Většinou dvakrát do roka se koná vítání občánků, při kterém děti dostávají kromě jiných dáreků od obecního úřadu také sadu S knížkou do života. Snad přijdou i nové nápady.

Přejeme i nadále spoustu nápadů, a hlavně mnoho čtenářů a návštěvníků akcí.

Kontakt na autorku: jiristova@knihovna.jicin.cz

Kontakt na knihovnici: Dana Víchová,
knihovnalukavec@seznam.cz

Kniha k pivu

Michaela Tluchořová

Znáte ten pocit, když se těšíte na dárek a už se nemůžete dočkat? Takový pocit mám pokaždé, když přijde výměna knih. Knihy přijedou a vy můžete jen přemýšlet, kterou knihu dříve přečtete. Je to krásné být knihovnicí, i když v naší malé osadě Hřibsko. Ještě krásnější je tímto pocitem nakazit další čtenáře.

Musím své čtenáře pochválit. Stačí napsat, že přijde výměna knih a kdy, a oni už přemýšlejí, co by chtěli půjčit. Díky moderní technologii (SMS, facebook a WhatsApp) se o této události dozvědí všichni. Poslední výpůjční den před výměnou mám v knihovně skoro všechny čtenáře a všechny vypůjčené knihy. Nezapomenou se zeptat, kdy budou moci přijít pro svoji knihu a pustit se do dalšího snění. Mám z toho takovou radost, že jsem teď naposledy vyhlásila den půjčování knih dnem, kdy přijedou nové knihy. Věděla jsem, že je nestihnu roztrždit, ale říkala jsem si, že to nějak společně zvládneme. Teď

si myslím, že to byl jeden z nejlepších nápadů.

Knihy byly na stole a já je třídila. Do toho přišla první čtenářka a začala knihy přebírat. Její rozzářené oči a radost z knih mě moc těšily. Jen jsem si říkala: Takže ono to je nakažlivé. Další čtenářka si odnesla celou horu knih a odnášela je jak hrdinka odcházející z vyhraného souboje. Jenže to nebylo ten den všechno...

Naše knihovna funguje jako společenské místo pro všechny obyvatele. Každý pátek se tu scházíme a řešíme u piva „důležité“ události našich životů. Poslední výměna knih byla právě v pátek. Právě ten pátek přicházeli čtenáři, půjčovali si knihy a přesouvali se se svým „úlovkem“ ke stolu. Najednou se rozhovor víc stácel ke knihám (co kdo přečetl, doporučil ke čtení, co si o knize nebo autorovi myslí) a jaké knihy mohou půjčit. Najednou si chtěl další člověk půjčit knihu. V tu chvíli nás napadlo heslo večera „Knihu + pivo na stůl!“ Byl to pěkný večer a věřím, že nebyl poslední.

Nebojte se, v naší knihovně se nezapomíná

Knihovna

ani na malé čtenáře. Buď chodí v týdnu, kdy je otevřená knihovna, anebo se mi ozvou a domluvíme

se individuálně. Nejvíce si děti půjčují, když máme v knihovně nějaké dílničky, akce. Vyrobíme si něco a u toho si mohou půjčit anebo jen prohlédnout nějakou knihu.

Tato práce, tedy vlastně rozdávání radosti, mě moc baví. Moc děkuji čtenářům a všem, kdo podporují knihovnu v Hřibsku. Také děkuji střediskové knihovně Knihovny města Hradce Králové za knihy, které k nám vozí. Už teď se těším na další zážitky v knihovně v Hřibsku.

Kontakt na autorku: hribsko.knihovna@gmail.com

U nás v novobydžovské knihovně

Blanka Seidlová

Městská knihovna, klub Mekka a Turistické informační centrum sídlí v Novém Bydžově v Balounkově vile, která stojí na Husově třídě od roku 1932. Honosnou jednopatrovou vilu v novofunkcionalistickém stylu se zahradou s parkovou úpravou si nechal postavit Eduard Balounek, jeden ze spolumajitelů továrny na cikorku v nedalekých Humberkách. V roce 1947 vilu odkoupilo město a budova až do počátku 90. let sloužila jako mateřská škola. V roce 1992 byla Městská knihovna z centra Nového Bydžova (z Masarykova náměstí z budovy České spořitelny) přemístěna do Balounkovy vily, kde sídlí dodnes. A v roce 2014 byla dokončena rozsáhlá rekonstrukce budovy, k níž nemalou měrou přispěla červnová povodeň roku 2013, a to v rozsahu „stoleté vody“.

Ve vile, která má dnes jiné uspořádání, sídlí nejenom knihovna, ale i klub seniorů. Ten se nachází v přízemí budovy, kde pozornost upoutá původní reprezentativní hala s centrálním krbem. Dalším prostorem v přízemí je sál o kapacitě

cca 80 míst, který je využíván k různorodým akcím a aktivitám. V prvním patře budovy se nachází Městská knihovna – samostatná oddělení pro dospělé čtenáře, oddělení pro děti a mládež, kancelář vedoucí. V letních měsících jsou pro čtenáře a návštěvníky knihovny zpřístupněny čítárny na terase vily. Knihovna má dvě pobočky a poskytuje regionální knihovnické služby osmi obcím knihovnám. Dále nabízí možnost přístupu na internet, kopírování, tisk dokumentů, objednávky meziknihovních výpůjček. Též je členem Svazu knihovníků a informačních pracovníků, plní funkci kulturní instituce a zajišťuje provoz infocentra.

Turistické informační centrum, jehož hlavní činností je bezplatné poskytování komplexních informací z oblastí cestovního ruchu v regionu, bylo otevřeno v roce 1997. Zřizovatelem TIC s certifikátem klasifikační třídy C je město Nový Bydžov a je využíváno nejenom v provozní době knihovny, ale i v dopoledních hodinách každou sobotu od prvního dubna do konce října.

Nedílnou součástí knihovny je Mekka (Městský klub kulturních alternativ). Každé léto

PROSTORY A VYBAVENÍ KNIHOVEN

Balounkova vila

probíhá na bydžovském koupališti cyklus koncertů, letního kina a divadla pod názvem Mekka na vodě.

Novobydžovská knihovna se pravidelně připojuje k celostátním akcím: Březen – měsíc čtenářů, tradiční Noc s Andersenem, pasování prvňáčků na čtenáře knihovny, Týden knihoven a další.

V knihovně probíhá jednou měsíčně čtenářský kroužek pro dospělé a taktéž jednou měsíčně trénování paměti nejen pro seniory s hojnou účastí, výtvarné a tvořivé dílny, výstavy, na zahradě knihovny dětské čarodějnice. Nabízíme spolupráci se školami, besedy, autorská čtení, přednášky pro veřejnost apod. Prodejem kvítků měsíčku zahradního a vlčího máku se pravidelně zapojujeme do celonárodní sbírky Ligy proti rakovině a ke Dni válečných veteránů.

Tradicí jsou také vánoční a velikonoční výstavy

klientely Domova sociálních služeb v Chotělicích a ve Skřivanech. Do skřivanského domova dojíždíme v průběhu kalendářního roku též s biblioterapií. Praktikujeme i donáškovou službu knih imobilním občanům.

Ve spolupráci s městem probíhá od roku 2015 v sále budovy univerzita třetího věku. První přednáška se konala v září 2015, v současné době tedy probíhá již 16. semestr. Od března 2022 jsou pro ukrajinské uprchlíky 3–4x týdně realizovány jazykové kurzy českého jazyka pro začátečníky, v současné době běží i kurz pro pokročilé.

Městská knihovna v Novém Bydžově je místem komunitního setkávání, uspokojuje v našem městě potřeby kulturní a vzdělávací. V knihovně se pěstuje pospolitý život, rozvíjí myšlení, poznávají nové věci a samozřejmostí je využívání moderních informačních technologií. Vedle knihovnických služeb podporujeme volnočasové aktivity, které jsou každému prospěšné a zkrášlují náš život. Knihovna je místem, které poskytuje vyžití pro všechny občany, místem, kde se lidé mohou setkávat, bavit se a zabývat společnými zájmy. Nezaměřujeme své akce jen na registrované čtenáře, ale především plánovitě oslovujeme širokou veřejnost.

Jsmo knihovnou, která pomáhá komunitnímu rozvoji, a přejeme si, aby těch, kteří využívají našich služeb, bylo co nejvíce!

Kontakt na autorku: knihovna@novybydzov.cz

Knihovna – moje místo

Eva Semrádová

Prostředí knihovny podpořené zajímavou atmosférou má přímý vliv na návštěvnost. U knihoven, které se chtějí aktivně podílet na rozvoji komunitního života obce, může dobře vybavený

prostor významně podpořit zájem o sousedská setkání, kulturu, vzdělávání či partnerství s místními spolky.

Komunitní knihovna je definována jako „veřejná knihovna typu městské či obecní aktivně pomáhající rozvoji komunity v místě svého sídla

a tak propojující tradiční knihovnické a informační služby s činnostmi komunitního centra“.¹ Taková knihovna se nezaměřuje pouze na registrované uživatele, ale v nabídce služeb a programů myslí na všechny skupiny lidí z místní komunity. Cílem je propojit různé skupiny i jednotlivce společnou činností. Téma vytváření komunit v knihovnách rozvíjí již od roku 2002 skupina pro komunitní aktivity Svazu knihovníků a informačních pracovníků.² V té době také vyšly články – mimochodem i v našem zpravodaji – s náměty, jak může knihovna výrazněji pomáhat rozvoji lokálního komunitního života.³ V současnosti existují postupy pro mapování komunity, platformy pro sdílení komunitních projektů a k dispozici je zdarma e-learningový kurz Komunitní knihovnou krok za krokem:

<https://kisk.thinkific.com/courses/komunitni-knihovna>, který přináší například rady, jak budovat komunitu kolem knihovny nebo jak komunitní projekty financovat.

Knihovny se prezentují jako místa přátelská rodinám s dětmi, seniorům, dospívajícím, lidem s handicapem atd. Knihovníci svoje nabídky diferencují podle potřeb různých sociálních a věkových skupin obyvatel a k tomu cíleně budují a vybavují knihovny prostory. Osvědčené koncepty, jako jsou „klubíky“ pro nejmenší v rámci projektu Bookstart, vyžadují sedáky, koberce, hračky, místo pro kočárky. K virtuální univerzitě třetího věku potřebujete dataprojektor, pohodlné židle. U obou akcí se užije kuchyňka s nabídkou drobného pohoštění, dobré osvětlení či možnost vyjít v sezó-

ně na terasu nebo do upraveného venkovního prostoru. Připomeňme také, že základním vybavením knihovny je přiměřeně rozsáhlý, dobře uspořádaný a aktuální knihovní fond. Měl by být i při komunitních akcích stále v dosahu, obsahem odrážet specifika místa, složení obyvatelstva, regionální zvyklosti. Z uvedených příkladů vyplývá, že se **zvyšují nároky na flexibilitu a funkčnost prostoru, přehlednost, ale také na pohodlí, barvy, útulnost.**

Na vesnicích se knihovny stále častěji začleňují do budov s označením **obecní dům**. Jedná se o vcelku nový typ staveb, k jejichž vzniku se využívají například nefungující prodejny, hospody, školy, někde vznikají novostavby. Výhodou je, že tyto budovy bývají uprostřed obce, rekonstrukcí získají moderní vzhled, bezbariérovost a účelné vnitřní uspořádání. A ve výsledku mohou sdružovat prostory pro spolkovou činnost, multifunkční sál, knihovnu, služby, bývají i sídlem obecního úřadu. Fungování knihovny v obecním domě popisuje následující článek o knihovně v Hodicích na Vysočině. Propojení knihovny s ostatními prostory domu umožňuje větší rozmanitost akcí, podporuje spolupráci s dalšími organizacemi v místě. Obecní dům s knihovnou se stává pro obyvatele obce **tzv. třetím místem**, to znamená místem, kam chodí rádi ve volném čase. Díky příjemnému multifunkčnímu prostoru se veřejná knihovna posunuje do středu kulturního dění v obci.

Kontakt na autorku: eva.semradova@svkhk.cz

¹ HAVLOVÁ, Jaroslava. Komunitní knihovna. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000013746&local_base=KTD.

² JANOŠKOVÁ, Kateřina. Skupina pro komunitní aktivity při Sekci veřejných knihoven SKIP. *Duha: Informace o knihách a knihovnách* [online]. 2019, 33(3) [cit. 2023-04-04]. ISSN 1804-4255. Dostupné z: <http://duha.mzk.cz/clanky/skupina-pro-komunitni-aktivity-pri-sekci-verejnych-knihoven-skip>

³ JEŽKOVÁ, Zuzana. Komunitní knihovna – veřejná knihovna pro celou komunitu. In: *Čtenář*, Roč. 57. (2005), č. 4, s. 110-112. Dostupné z: <https://svkkl.cz/ctenar/detail/151>

JEŽKOVÁ, Zuzana. Knihovna tzv. komunitní. In: *U nás. Knihovnicko-informační zpravodaj*, Roč. 16 (2006), č. 1. Dostupné z: https://www.svkhk.cz/SVKHK/u-nas-pdf_archiv/667.pdf

Knihovna uprostřed návsi

Ivana Kalinová

Pohodová nálada a významní hosté, jazzová muzika, k tomu výborné občerstvení, kreativní dílničky a spousta návštěvníků... tak jsme u nás v Hodicích na Vysočině ve slunečném dni v červenci před čtyřmi lety odstartovali novou etapu jednoho domu uprostřed návsi.

Obecní dům před rekonstrukcí – bývalá prodejna potravin

Mnoho let onen dům sloužil jako prodejna potravin. Nějaký čas v něm fungovala kamenická dílna a sklad a po celé ty roky především chátral a hyzdil hodickou návěs. Když se konečně podařilo zastupitelům obce objekt odkoupit, začala přestavba a rekonstrukce domu s cílem vytvořit multifunkční prostor pro místní občany. V plánu bylo vytvořit místo pro spolkovou činnost, prostory pro komerční využití, které by do obce přinesly nové služby, a především přesunout sem knihovnu. Místní knihovna Hodice do té doby fungovala v přístavbě v prvním patře kulturního domu. Byla

útulná a dobře vybavená, nicméně s rozvojem různých aktivit začala být malá, a to nejen prostorově.

Obecní dům, jak byl opravený objekt pojmenován, je situovaný uprostřed návsi plně zeleně, v bezprostřední blízkosti dětského hřiště a návěsního rybníka s moem a ochočenými kapry.

V samotné knihovně našel své místo, kromě prostorných regálů na knihy a funkčně řešeného pracoviště knihovnice s originálním policovým systémem, variabilní dětský koutek se zdí určenou k malování a pohodlné čtenářské křeslo vedle regálů s časopisy. Aby se čtenáři v knihovně cítili dobře, nechybějí tu živé květiny, barevné sedací kostky, lišty na obrázky dětí, a hlavně dostatek světla v každém zákoutí. Práci knihovnici usnadňuje příruční sklad s dostatečným množstvím regálů.

Na knihovnu navazuje klubovna, která je oddělena velkými posuvnými dveřmi. Tyto dva prostory lze proto velmi snadno propojit. Klubovna je mimo jiné vybavena počítačem, dataprojektorem a vestavěnými reproduktory. Z čela místnosti je umístěno velké francouzské okno se vstupem

Obecní dům po rekonstrukci

PROSTORY A VYBAVENÍ KNIHOVEN

na terasu s lavicemi a stoly.

V obecním domě se nezapomnělo na plně vybavenou kuchyňku s příručním skladem. Při venkovních akcích je využíváno výsuvné „bufetové“ okno, kudy lze z kuchyňky podat občerstvení lidem rovnou na terasu. Dva komerční prostory skutečně přinesly do Hodic nové služby. Od doby otevření obecního domu tu úspěšně funguje kadeřnictví, v druhé místnosti právě vzniká masérství.

Knihovna je čtenářům otevřena každé pondělí v podvečer. Ostatní dny však v knihovně nezačínáme! Každý měsíc pořádáme setkání s dětmi ze školní družiny, kde nejen čteme, ale i společně tvoříme s důrazem na rozvoj fantazie a kreativity. Pravidelně spolupracujeme s místní základní i mateřskou školou. S dětmi z mateřinky si nejčastěji povídáme o večerníčkových pohádkách, školní děti se u nás dozvídají zajímavé informace o knihách i jejich autorech. Samozřejmě nikdy neopomínáme pasovat prvňáčky na čtenáře. Také pořádáme zajímavé besedy, tvořivé dílny nebo zájezdy do divadla. Měli jsme cestovatelské besedy, povídání s historiky či autory knih. Oblíbené je velikonoční tvoření, kde jsme již pletli košíky i jiné dekorace z pedigu, vyráběli vejce z FIMO hmoty, drátkovali a zdobili kraslice všemožnými technikami. S našimi čtenáři jsme již mnohokrát společně

vyrazili na operu, muzikál i činohru do velkých měst. Ve spolupráci s obecním úřadem chystáme Velikonoční stezku, aktivně spolupracujeme se spolkem Hrad při pořádání příměstských táborů. Výše popsané aktivity jsou nedílnou součástí fungování knihovny. Díky nim si cestu do knihovny najdou i lidé, kteří si knihy obvykle půjčovat nechodí. V klubovně se dále odehrávají pravidelná setkávání maminek s nejmenšími dětmi, jazykové kurzy, akce klubu seniorů i další aktivity místních spolků.

Do budoucna chceme knihovnu ještě vylepšovat, aby odpovídala trendům 21. století. V plánu máme obnovu a zkvalitnění vlastního knižního fondu, zavedení výpůjček e-knih, pořízení tabletů pro čtenáře, možná i robotů nebo virtuální reality. Nápadů je dost. Naštěstí u nás příkladně funguje spolupráce se zastupitelstvem obce, takže jistě nezůstaneme jen u plánů.

Knihovna na návsi a vůbec celý obecní dům se dobře osvědčily. Jsou důstojným zázemím pro komunitní život v obci.

Místní knihovna Hodice, okres Jihlava

Počet obyvatel obce: 730

Plocha knihovny: 76 m² a k tomu klubovna spolků pro pořádání akcí, kuchyňka

Knihovní fond: 2700 k. j. vlastního fondu a výměnné soubory

Otevírací doba knihovny: 2 hodiny týdně pro půjčování a v dalších dnech nepravidelně během měsíce otevřeno pro konání akcí

Sedací místa: 6 míst pro relaxaci a 20 studijních míst, která lze v případě potřeby malou přestavbou rozšířit na 40 míst pro besedu či jinou akci

Personální zajištění: 0,05 úvazku

Kontakt na autorku: knihovna@hodice.cz

Technické vzdělávání mládeže v Knihovně V. Čtvrťka v Jičíně

Kateřina Pirgová

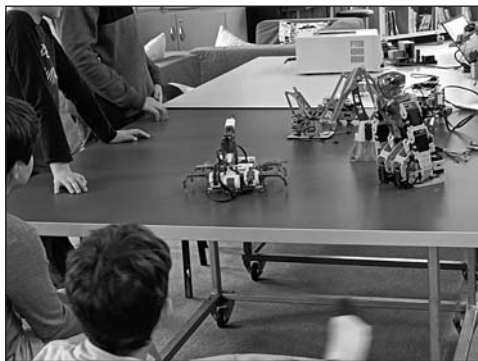
V Knihovně V. Čtvrťka v Jičíně navštěvují děti starší 11 let svůj klub pro mládež Free Time. Za desetiletou existenci klubu se zaregistrovalo více než 1400 členů. Děti zde mohou jen tak pobýt, nebo si zapůjčit deskové a stolní hry, zahrát si únikovku *Zpátky v čase se Čtipískem*, zúčastnit se lekcí anglické konverzace, tvůrčího psaní, kreativních děl, zahrát si ping pong. Samozřejmostí je připojení na wifi síť, počítače, X-Box se senzorem pohybu a půjčování tabletů. Konají se tu besedy s různými hosty, např. novináři, zástupci Policie ČR, cestovateli. Dále výstavy nejen výtvarných děl, ale opakovaně také interaktivní expozice zapůjčené vědecko-zábavním centrem IQ Landia Liberec.

Klub navštěvuje spousta šikovných dětí, které jsou technicky zdatné a nechtějí jen hrát hry, ale i se dále rozvíjet. Takový potenciál by bylo škoda nechat ladem. V květnu roku 2022 se v klubu rozběhl kurz základů programování. Ve spolupráci s Vyšší odbornou a střední průmyslovou školou proběhl první běh koncipovaný do 6 lekcí.

Připraven byl zkušeným pedagogem Mgr. Jaromírem Vaníčkem. Děti pracovaly v atraktivním prostředí Minecraft Education, kde se učily základním příkazům, rozvíjely logické myšlení, vytvářely vlastní virtuální prostředí dle své fantazie, ti pokročilejší programovali v jazyce Python.

Pro další zájemce jsme se rozhodli zopakovat kurz letos v únoru, tentokrát s využitím vzdělávacího nástroje BBC Micro Bit, tzv. chytré „destičky“. Pod vedením zkušeného pedagoga Ing. Františka Otruby se děti seznámily s touto novinkou. Vyzkoušely si rozsvítit LED diody, zahrát hudbu, komunikovat pomocí Micro Bit mezi sebou, připojit se k pianu nebo k modulu s tlačítky, s barevnými LED svítildy a další kousky.

Dosavadním vyvrcholením spolupráce s Vyšší odbornou školou a střední průmyslovou školou

Plaveš ve škole?

Marta Pešková Staníková

„Plaveš ve škole? Chceš si zlepšit známku? Připravuješ se na přijímací zkoušky nebo si potřebuješ zopakovat učivo, které ti není úplně jasné? Tak přijď do knihovny, společně to zvládneme.“
Tak zněla výzva určená všem školákům, uveřejněná v lednu 2022.

Na přípravě tohoto programu jsme začali pracovat těsně před covidem, vzhledem k různým omezením byl však spuštěn až ve 2. pololetí roku 2022. MAS Královédvorskou k tomuto účelu pořídila přenosné variabilní stolky a naplnila výukovou krabici. Ta skrývá notebook, 3 tablety, bloky, tužky, pera, rýsovací potřeby, zkrátka vše, co může každý školák potřebovat. V dětském oddělení knihovny jsme vyhradili místo, kde dobrovolníci z řad studentů gymnázia poskytují pravidelně každé pondělí od 16.00 do 17.00 hodin rady všem, kteří si pro ně přišli. Školák může služby využít deset minut nebo hodinu, jednorázově nebo pravidelně, vše je založeno pouze na dobrovolnosti. Program byl původně zacílen především na pomoc dětem prvního a druhého stupně ZŠ. Od března tohoto roku docházejí k „mladým učitelům“ také senioři, kteří potřebují poradit s mobilním telefonem, tabletem nebo PC. Záměrem programu je propojit knihovnu – přirozené kulturní centrum, žáky základních škol, seniory a dobrovolníky.

Tato služba je zcela zdarma, pro zapojení je potřeba pouze přijít a mít zájem. Na programu spolupracuje Nová škola, MAS Královédvorskou a Městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem.

Kontakt na autorku: peskova.stanikova@slavoj.cz

Neslyšící uživatelé v liberecké knihovně

Eva Šťastná

Letos tomu bude dvaadvacet let, kdy první návštěvníci a čtenáři prošli branou nové knihovny. Otevřel se jim nádherný, vzdušný a multifunkční prostor knihovny, která rázem mohla konkurovat knihovnám v zahraničí. Však se také stala stavbou roku 2000!

Prostor knihovny je velmi důležitý, díky zcela bezbariérovému uspořádání se u nás cítí dobře uživatelé na invalidním vozíku, maminky s kočárky i hůře se pohybující starší lidé. Mít krásnou budovu ale nestačí. Nakonec vždycky knihovnu dělají lidé a služby, které nabízí. Přemýšleli jsme proto, jak co nejlépe přizpůsobit naše služby tak, aby je mohli využívat opravdu všichni, bez ohledu na věk či zdravotní handicap. Obecně lze říci, že neslyšící jsou jednou ze skupin uživatelů, které knihovny využívají ze všech skupin osob s handicapem nejméně. A to byl jeden z důvodů, proč jsme se rozhodli právě na neslyšící zacílit. Proč nenavštěvují knihovny? Jak to změnit? Máme jim co nabídnout? To byly otázky, které stály na začátku našeho snažení. A pokládáme si je pořád, i když dnes už o neslyšící návštěvníky nouzi nemáme.

Natáčení videí

Prvním krokem, jak přiblížit neslyšícím naši knihovnu, byla příprava videoprůvodců, díky kterým se s našimi prostory, službami, ale i zaměstnanci mohou na dálku seznámit, a první návštěva tak nebude úplným krokem do neznáma. Díky naší spolupráci s panem Karlem Redlichem, což je syn neslyšících rodičů a zároveň výborný tlumočník do znakového jazyka, jsme věděli, jak na to. Videe se natáčela přímo v prostorách knihovny a protagonisty byli neslyšící figuranti, tlumočník do znakového jazyka pan Karel Redlich a zaměstnanci knihovny, kteří také navštěvují kurz znakového jazyka. V tom vidíme obrovskou výhodu, protože každý návštěvník, který se k nám chystá poprvé, ví, že v prostorách knihovny potká zaměstnance, se kterým se na velmi základní úrovni domluví i ve znakovém jazyce. Sice má dnes téměř každý z nás chytrý telefon, jehož prostřednictvím není problém připojit se na tichou linku (tlumočnickou službu pro neslyšící), ale i tak si myslíme, že se investice do vzdělávání zaměstnanců vyplatí. Ten lidský rozměr, kdy vás někdo pozdraví či přivítá ve vašem mateřském jazyce, je nenahraditelný.

První videa se na našich webových stránkách objevila již před deseti lety, proto jsme v loňském roce díky podpoře Konta Bariéry – nadace Charty 77 přistoupili k aktualizování a doplnění videí. Přece jen některé skutečnosti se změnily, nabízíme nové služby, knihovny jsou vybaveny samoobslužnými stanicemi na výpůjčky i návraty, půjčujeme e-knihy či deskové hry, knihovna se může pochlubit novou krásnou a útulnou kavárnou – to jsou všechno věci, které jsme i neslyšícím uživatelům chtěli sdělit. K tomuto natáčení jsme přizvali i neslyšícího kameramana, takže spolupráce byla propojena ve všech směrech.

Postupně jsme navázali spolupráci s Centrem zdravotně postižených v Libereckém kraji a také

s organizací Tichý svět či Českou unii neslyšících. Díky této spolupráci se k nám začaly dostávat informace o tom, co by neslyšící nejvíce potřebovali. Vysoká poptávka byla například po kurzech počítačové gramotnosti, práce s chytrými telefony, iPady či chytrými hodinkami. Protože počítačové kurzy běžně pořádáme jak pro seniory, tak pro širokou veřejnost, rozhodli jsme se vyzkoušet i kurzy pro neslyšící. První série školení Jak na iPad proběhla v roce 2016 a byla velmi úspěšná. Knihovna zakoupila několik iPadů a realizovala celkem 9 školení (tři cykly vždy tří workshopů) po dvou výukových hodinách. Uživatelé se seznámili se základním ovládním, s obsluhou základních aplikací vhodných pro každodenní život (vyhledávání informací, čtení e-knih, fotografování ad.). Vzhledem k velkému zájmu jsme o rok později navázali dalším školením, které bylo zaměřeno na práce s mapami, navigací apod. Třetí série školení v roce 2019 se věnovala tvorbě videí a jejich úpravě.

Pandemie nám spolupráci na nějakou dobu přerušila, naštěstí ne natrvalo. V loňském roce jsme se sešli dvakrát, na jaře a na podzim, tentokrát nad chytrými hodinkami, nad úpravou fotografií a dalšími užitečnými funkcemi. Podařilo se nám navázat spolupráci s panem Albrechtem, což je lektor moderních technologií na slovo vzatý a zároveň ovládá i znakový jazyk, ve kterém přímo školí.

Vzhledem k velmi dobré zkušenosti s tlumočnickou, Centrem pro zdravotně postižené Libereckého kraje a i podle reakcí samotných neslyšících jsme se rozhodli, že nemusíme jen školit, ale že máme co nabídnout i z naší široké nabídky

Workshop znakového jazyka

Evropský den jazyků

přednášek, besed a autorských čtení. Několikrát ročně (vždy po domluvě, abychom vytípovali ty právě) je tlumočíme do znakového jazyka.

Abychom svět neslyšících přiblížili běžné populaci, připojujeme se ke Dni evropských jazyků, kdy mají jednak školy a jednak široká veřejnost možnost seznámit se na workshopu se znakovým jazykem. Tradičním se u nás stal i Týden komunikace osob se sluchovým postižením, který nabízí četné aktivity neslyšící i slyšící veřejnosti. Komunita neslyšících je poměrně uzavřená a je velmi příjemné pozorovat, jak se mohou právě u nás v knihovně bořit bariéry. Ostatně rovný přístup ke všem uživatelům bez rozdílu je cíl, který nám ukládá i knihovní zákon (zákon 257/2001 Sb.).

Aby se neslyšící a nedoslyšaví u nás cítili skutečně jako doma, byla na informační službu a do velkého sálu nainstalována indukční smyčka a koupili jsme také počítač s webkamerou pro snadnou komunikaci s tlumočnickem.

V roce 2021 jsme se rozhodli podat žádost o certifikát Knihovna Handicap Friendly. Komise vyhodnotila naše aktivity kladně, nicméně bylo nutné ještě zapracovat na webových stránkách, které v té době neodpovídaly požadavkům přístupnosti. Protože jsme již připravovali kompletně nový web, mohli jsme požadavky komise splnit – při vytvoření nového webu jsme již počítali s tím, že musí být přístupný dle zákona č. 99/2019 Sb. Po dosažení i této mety – webu přístupného i handicapovaným uživatelům, a to samozřejmě nejen neslyšícím – jsme byli oceněni jako knihovna, která je Handicap Friendly neslyšícím uživatelům. Velmi nás to těší, ale snažíme se neusínat na vavřínech.

Znakokniha

Asi nejnáročnějším projektem, do kterého se s velkou chutí rok co rok již šest let pouštíme, je realizace hybridních knih, tedy webové prezentace, která by zpřístupnila beletristické texty primárně neslyšícím dětem a jejich rodičům či učitelům. Jak to vypadá? Jedná se o psaný text, který je doplněn ilustracemi a videozáznamem s překladem do znakového jazyka. Nápad na vytvoření knihy tlumočené do znakového jazyka – tzv. „znakoknihy“ – se zrodil v hlavě Tání Kuželkové, naší koordinátorky projektů a vnějších vztahů. Nevidomým můžeme nabídnout audioknihy. Co ale neslyšící? Textů tlumočených do znakového jazyka (hybridních knih) je velmi málo a jsou většinou odborné... Na začátku jsme si sice nepřipouštěli, jak velké sousto je před námi, ale když máte tým lidí, kteří mají nápad a chuť do práce, je vše hned snazší. Velké zkušenosti s tvorbou odborných hybridních knih má pan Petr Hladík

z Masarykovy univerzity v Brně. Oslovili jsme ho a on projevil zájem o vytvoření knihy v oblasti beletrie. Byl nám cenným poradcem i v dalších krocích. Přizvali jsme pana Jana Myšáka, libereckého kameramana, a pana Karla Redlicha. Realizace jedné znakoknihy zabere téměř tři čtvrtě roku. Na úvodní schůzce potvrdíme zamýšlený titul, domluvíme se na dalším harmonogramu. Před samotnou realizací je nutné získat souhlas autorů i ilustrátorů. Tituly nejsou vybírány náhodně, vždy je konzultujeme se Základní a mateřskou školou logopedickou v Liberci, která je následně hojně využívá během výuky. Následuje fáze překladatelská a korektorská, nácvik znakování... Na podzim je realizováno nahrávání a následné zpracování a finální úpravy knihy, příprava webové aplikace. Celý tento dlouhý, náročný, ale krásný proces je zavřen slavnostním křtem.

Jak vidí budoucnost znakoknih paní ředitelka Dana Petryšesová? „V projektu chceme pokračovat a rok 2023 bude pro všechny tvůrce výzvou. Volba padla na poezii, a to tvorbu básníka Jiřího Žáčka. Podle odborníků není překlad a tlumočení poezie do ČZJ jednoduchou záležitostí, ale my věříme, že výsledek bude stát za to! Novinkou bude doplnění znakoknihy o zvukovou stopu, která navýší integrační potenciál publikace a rozšíří čtenářskou obec o čtenáře se zrakovým handicapem nebo jiným omezením v oblasti vizuální percepcie textu, např. dyslexie. Držte nám pěsti!“

Kontakt na autorku: stastna@kvkli.cz

Jóga mezi knížkami

Hana Kozáková

Jóga mezi knížkami, Knihohrátky či Jogínci, to jsou názvy volnočasové aktivity, kterou nabízí milevská knihovna již 6. rokem pro děti věku od 3 do 6 let.

Co je vlastně jóga pro děti? Jedná se o pohyb, protažení, relaxaci, hraní, povídání a rozvoj fantazie v partě stejně starých dětí.

Jóga dětem ukazuje nesoutěživý přístup. Nehraje na vítězství, ale ukazuje jim rovný přístup k sobě i k ostatním, spolupráci v týmu, naslouchání

Meditace a dýchání

ostatním a porozumění sobě samému. Jóga u dětí též rozvíjí fantazii prostřednictvím vyprávění příběhů a imaginací na různá témata.

A proč zrovna jóga mezi knížkami?

Naše knihovna nedisponuje velkými prostory, ale pro menší počet dětí je to ideální místo, jak se ponořit do pohádek, cestovat do vesmíru, bojovat s drakem či jen tak vyrazit na výlet a potkat cestou mnoho zvířátek nebo občas i princeznu či vílu.

Pojďte si to sami vyzkoušet.

Pohodlně se usadte nebo se „zavřete pod deku“, zavřete oči a představte si, že jste se najednou ocitli na louce. Díváte se do dálky a vidíte nekonečně mnoho odstínů zelené barvy. Nad vámi svítí žhavé žluté slunce na modrém nebi. Najednou v dálce uvidíte červený puntík, pomalu se k němu přibližujete, až poznáte, že je to vlčí mák, který tu roste ve vysoké zelené trávě. Rozhlédnete se kolem sebe a vidíte fialové zvonky a žluté pampelišky. Nad loukou poletují motýli. Tráva kolem vás tančí ve větru a vy vidíte směs barev od červené, žluté až po fialovou.

Postupně se vracíte zpět do místnosti, odkud jste vyšli na procházku po barevné louce.

Otevřete oči a svoji barevnou louku plnou kytek a motýlů si nakreslete.

*(Inspirace na imaginaci je z knížky: *Dívej se, tvoř a povídej* od V. Slavíkové.)*

Uměli jste si představit louku plnou barev? Vzali jste si pak do ruky barvy a přenesli svoji představu na papír?

Takto nějak vypadá jedna z aktivit, kterou děti při józe v knihovně mohou prožít.

Představujete si, že s dětmi sedíme a meditujeme? Cvičíme jednotlivé jógové pozice, jako je to u jógy pro dospělé? Jestli je to vaše představa, tak to vás zklamu.

Jóga je velmi živá, dynamická, plná dětských příběhů a smíchu.

A jak aktivita vypadá od samého začátku? Na dalších stránkách se pokusím popsat, co děti mohou při „knihohrátkách“ zažít. Pojem „knihohrátky“ se u nás v knihovně ustálil a používáme ho.

Vodové barvy a vzpomínky z prázdnin uzavřené v lahvi

Malá galerie inspirovaná knihou Linka a bod

V letošním roce se u nás schází parta devíti dětí, které přicházejí z různých školek z našeho města i z okolních vesnic. Scházíme se každé úterý po odpoledním odpočinku. Proto je začátek vždy velmi živý, upovídaný, divoký. Usadíme se do kroužku a každé dítě má prostor říci, co je nového, jak se mělo daný den ve školce. Navzájem se pozdravíme (jmenovitě). Poté následuje krátké protažení a běhání po knihovně, které je řízené. Dupeme, skáče, chodíme po špičkách, patách, protahujeme nohy na barefootovém chodníku nebo chodíme po PET víčkách. Někdy pozdravíme sluníčko, jindy protáhneme záda a ruce, oči či pusu. Používám různé druhy obrázků a karet (např. karty Ctností, karty z Dixit hry, jógové karty, případně logopedické karty či karty na procvičení jemné motoriky).

Po protažení a úvodních hrách se děti pohodlně usadí či si lehnou a přichází na řadu první čtená / převyprávěná knížka a první příběh, který nám navodí zbytek hodiny. Většinou sahám po novinčkách, které nám do knihovny přišly, nebo sahnu po osvědčených knížkách, jako jsou knihy od Petra Horáčka, Erica Carleho či Hervé Tulleta apod. Sama mám moc ráda knížky, které se dají dál použít k tvoření či vyprávění, proto je používám při knihohrátkách.

Po přečtení knihy vyrazíme po dětském oddělení hledat schované obrázky, hrajeme pexesa,

karetní hry nebo někdy dětem připravím opičí dráhu.

Následuje další, druhé, čtení z knížky nebo prohlížení naučných knih o zvířatech, vesmíru, dinosaurrech. Výběr knih je na dětech. Aktivita vychází z přítomného okamžiku. Děti jsou někdy unavené, tak přečteme více knížek, jindy chtějí divočit – tak běháme a hledáme různé věci po knihovně, jindy chtějí zase více tvořit. Tvoření, malování vodovými barvami a vyrábění, hra na schovávanou, hraní divadla či stavění různých bunkrů, to vše je hodně baví. Proto se snažím, aby nám přečtené knihy byly inspirací pro cvičení různých jógových pozic, meditaci a tvoření po celou dobu, kterou trávíme společně v knihovně.

Knihohrátky v parku

S dětmi se loučíme opět v kroužku, kde shrneme, o čem jsme si četli a co jsme právě zažili. Děti odcházejí domů s „kupou“ knížek v náručí, a to je i mým cílem. Jak dětem zpřístupnit knížky, pomoci jim najít k nim vztah a prožívat s knižním hrdinou jeho příběh.

Takto nějak si lze představit jógu pro děti mezi knížkami v knihovně. Aktivita, která propojuje dětskou fantazii, knižní příběhy, pohyb a tvoření.

Vyzkoušejte též ve své knihovně.

Kontakt na autorku: kozakova@knihmil.cz

Průzkumy spokojenosti...

Marta Lelková

Zdá se, že průzkumy jsou módním trendem posledních let. Dělá je snad každý. Žádost o vyplnění dotazníku nás zpravidla obtěžuje. Někdy nevydržíme, hryže nás svědomí a pustíme se do vyplňování. Při 35. otázce to vzdáme a celé zahodíme... Asi mi rozumíte.

A co průzkumy spokojenosti v knihovnách? Také bychom je měli pravidelně realizovat. Doporučuje nám to **Standard pro dobrou knihovnu**.¹ Je ale i v našem zájmu znát názor na naše služby od těch, kterým je poskytujeme. Je ovšem nutné zjišťovat to rozsáhlým dotazníkem? Vždyť uživatelé nám sami dají najevo, když se jim něco líbí nebo nelíbí. Není to jenom práce navíc pro nás a otrava pro respondenty? Možná ode všeho trochu. Tak jak tedy na to. Popravdě – každý si s tím musí poradit sám. Ale řeknu vám, jak jsme se s touto „zapeklitostí“ vypořádali u nás v Městské knihovně v Broumově.

Všemi předchozími úvahami jsme si prošli také. Pocit otrávenosti, když po nás někdo něco chce, pocit marnosti, že to stejně k ničemu není, že je to jenom mrhání časem. Vždyť stejně děláme jenom to, co můžeme. I přesto jsme učinili rozhodnutí, že do toho půjdeme. A to i s rizikem, že podobně otrávíme některé respondenty. Ale řekli jsme si, že se vynasnažíme vytěžit z průzkumu, co půjde. Potřebujeme mít obraz o tom, co okruhu našich uživatelů vyhovuje nebo naopak chybí, co pro ně knihovna znamená. Chceme vědět, co můžeme ve službách vylepšovat. Před samotnou realizací průzkumu je nutné vyjasnit si mnoho náležitostí. Podrobněji jsou popsány níže.

Co si musíte vyjasnit:

Co se chcete z průzkumu dozvědět

Potřebujete dát vašemu dotazníkovému šetření smysl. Definujte si proto oblasti, na které se budete ptát. Například: skladba uživatelů knihovny, skladba knihovního fondu, prostředí knihovny, nabídka služeb, inovace v knihovně atd. Hledejte odpovědi na vaše skutečné problémy. Je proto dobré důkladně si promyslet okruhy otázek.

Koho se budete ptát

Potřebujete si stanovit cílovou skupinu, na kterou bude váš průzkum zaměřen. Budou to jenom uživatelé knihovny, nebo kdokoliv, kdo se k dotazníku dostane? Budou to jenom dospělí nad patnáct let, nebo vás zajímá i názor dětí? Od toho se bude odvíjet sestavování otázek v dotazníku.

Jak dlouho bude probíhat sběr dat

Už na začátku je dobré stanovit datum, kdy dotazování spustíte a kdy ukončíte. My jsme zvolili tři měsíce, ale myslím, že je to zbytečně dlouhá doba. Většinu odpovědí jsme získali v prvním nebo druhém měsíci. Doporučuji proto dobu dotazování dobře zvážit.

Kolik odpovědí je pro vás důležité získat, aby byl výsledek relevantní

Abyste mohli na konci říci, že vaši uživatelé si myslí to nebo ono, je nutné získat dostatek odpovědí. Například když máte dotazníkové šetření zaměřené na registrované uživatele knihovny nad 15 let a máte jich registrovaných 400, asi nebude vypovídající výsledek, když se vám vrátí 20 vyplněných dotazníků. Zkrátka, čím víc odpovědí získáte, tím lepší obraz o názorech vašich uživatelů dostanete.

Jak se budete ptát, typy otázek, okruhy otázek, počet otázek

Tady je potřeba trochu odbornosti. Vytvoření

¹ *Standard pro dobrou knihovnu: metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky*. 4. přepracované vydání. Praha: Národní knihovna České republiky - Knihovnický institut, 2020. ISBN 978-80-7050-725-4.

otázek do dotazníku není tak jednoduchá záležitost, jak se to může zdát. Otázky musí být jednoznačné, aby jim respondent porozuměl. Důležité je promyslet i to, jak bude respondent odpovídat, tedy jestli bude mít na výběr z několika možností, bude vybírat ze škály nebo má odpovědět vlastními slovy (otevřené otázky, polouzavřené otázky, uzavřené otázky, množství dalších specifických typů otázek...). Tato problematika je dobře vysvětlena v programu Survio, což je oblíbený nástroj pro měření uživatelské spokojenosti a tvorby online dotazníků.

(<https://www.survio.com/cs/blog/typy-otazek/typy-otazek-v-dotazniku/>)

Správně použité otázky vám přinesou kvalitní vypovídající data, ze kterých získáte směřovatelné závěry.

Je dobré rozdělit otázky v dotazníku do tematických okruhů, např. otázky týkající se fondu, otázky týkající se skladby uživatelů služeb knihovny atd. Pozor si dejte i na množství otázek, ať není dotazník neúměrně dlouhý. My jsme měli v dotazníku 20 otázek a bylo to, myslím, maximum. V některých případech stojí za zvážení rozdělit dotazníkové šetření v čase na více kratších a specificky zaměřených průzkumů.

Jakou formu dotazníkového šetření zvolíte – papírový dotazník, online dotazník

Jedna i druhá varianta je možná a jejich kombinací podchytíte více respondentů. My v broumovské knihovně jsme využili kombinaci obou metod. Papírové dotazníky jsme nabídli k vyplnění v knihovně, online dotazník jsme umístili na web a FB knihovny. Informaci o konání dotazníkového šetření s přímým odkazem na dotazník jsme rozeslali našim uživatelům v online newsletteru. Informace o dotazníkovém šetření byla otištěna i v Broumovských novinách.

V jakém programu dotazník vytvoříte (Word nebo speciální program)

Opět je možné použít oba způsoby. Rozhodně ale doporučuji vybrat si nějaký specializovaný program určený na měření uživatelské spokojenosti a tvorbu dotazníků. Přinese vám to mnoho výhod. Programy většinou mají variantu „zdarma“, která vám nabídne omezenou funkci programu, ale někdy si s tím vystačíte. Není na škodu

zaplatit si na několik měsíců plnou verzi programu, protože takto získáte mnoho dalších výhod, které vám ulehčí jak zpracování dotazníku, tak sběr dat, ale hlavně vyhodnocení odpovědí. My jsme použili program SURVIO – plnou verzi (zhruba 1000 Kč na měsíc). Program nám poskytl vytvoření online verze dotazníku, kterou bylo možné převést i na verzi k tisku, sběr odpovědí v různých formátech a závěrečné vyhodnocení jednotlivých odpovědí do tabulek a grafů.

Jak bude probíhat sběr odpovědí (papír, online dotazník)

Sběr dat z online dotazníku probíhal u nás automaticky v programu Survio. Vyplněné papírové dotazníky jsme následně přepsali do programu Survio, abychom měli všechny odpovědi na jednom místě a všechny mohly být zahrnuty do závěrečného vyhodnocení.

Co s výsledky – vyhodnocení a závěry z průzkumu

Program Survio vám vaše data vyhodnotí statisticky. Dozvíte se, jaký je věk vašich čtenářů, kolik lidí je spokojených s prostory knihovny, kolika lidem chybí odborná literatura v knihovně a podobně. Ale žádný program za vás nevyvodí závěry. A tady začíná ta nejdůležitější fáze dotazníkového šetření. Zachovat se lze dvěma způsoby. Odškrtnete si, že máte hotovo, a uložíte odevzdané dotazníky, nebo v lepším případě i statistické výstupy z programu. Nebo výsledná data důkladně studujete a kladete si otázky, co to pro knihovnu znamená. Co například znamená, když většina odpovědí na prostory knihovny je pozitivní. Znamená to, že máte většinu starších čtenářů a ti nemají rádi změny, tudíž jsou spokojeni? Nebo to znamená, že uživatelé ani nevědí, že by mohli knihovna vypadat i jinak? Nebo to máte opravdu tak dobré, že není co vylepšovat a můžete si blahopřát? Nebo jste jenom špatně formulovali otázku a respondent neměl možnost vyjádřit se konkrétněji, co se mu líbí a co ne?

Poslední krok vyžaduje čas, otevřenou mysl, analytické myšlení. Ale vždy stojí za námahu vědět, jak knihovnu vidí její uživatelé.

Kontakt na autorku: m_lelkova@atlas.cz

Projekt Bookstart S knížkou do života – postřehy z dotazníků zpětné vazby

Odpovědi zpracovala Bc. Kateřina Hubertová

Královéhradecký kraj podporuje v rámci svých prorodinných aktivit projekt SKIP ČR Bookstart S knížkou do života.¹ Díky dotační krajské podpoře může každá knihovna získat zdarma projektové sady pro rodiče s dětmi, drobné vybavení knihoven: hry a hračky, literaturu pro děti i rodiče a dále mohou zaplatit odborného lektora pro projektová setkání. Tuto dotaci zatím čerpá 48 knihoven Královéhradeckého kraje. Knihovna města Hradce Králové na svém webu uveřejňuje informace o podpoře kraje: <https://www.knihovnahk.cz/o-knihovne/projekty#p7>.

Královéhradecký kraj podpoří projekt Bookstart S knížkou do života knihovnám kraje i v roce 2024! O podrobnostech budete včas informováni.

Každý ročník projektu je pomyslně ukončen vyplněním dotazníku zpětné vazby, který musí podle pravidel vyplnit každá zapojená knihovna. Díky krajské podpoře je v Královéhradeckém kraji zapojeno 48 knihoven a Knihovna města Hradce Králové, která podporu koordinuje nejen v kraji, ale i v celé republice.

Co z dotazníků knihoven kraje vyplynulo?

- Ze 48 zapojených knihoven kraje dotazník vyplnilo 38 (tj. 79 %) knihoven.
- Zhruba polovina setů je rodinám předána na vítání občánků, druhá půlka je obdržela v knihovně.
- Se sadami jsou spokojené všechny knihovny.
- Sady pro starší děti 7 knihoven nenakupuje, protože pracují v projektu pouze s dětmi 0 až 3 roky.
- Metodiky² projektu využívá většina knihoven.
- 15 knihoven (tj. 39 %) uvádí jako zásadní komplikaci v realizaci projektových aktivit

nevyhovující prostor; 8 knihoven tyto aktivity uskutečňuje v cizích prostorách.

- 12 knihoven (tj. 32 %) má zavedený uvítací rituál bookstartových setkání.
- 15 knihoven (tj. 39 %) používá na setkání maskota.
- 22 (tj. 58 %) uvádí, že na setkání docházejí i tatínci.

Co se během akcí NEOSVĚDČILO?

- Podávání dalších informací k projektu rodičům při vítání občánků. V tu chvíli jsou rodiče naladěni na právě probíhající slavnostní události. Lepší je jednoduchá informace a pozvání na další setkání již v knihovně.
- Plánovat pevný program a trvat na něm. Harmonogram se musí pružně přizpůsobovat situaci. Musí se sledovat, jestli to všechny baví, včas přejít k další aktivitě a často improvizovat.
- Čtení delších textů a delší program vůbec – zvlášť pro děti 0–3 roky.
- Nechat děti rozprchnout se k různým aktivitám. Trvá dlouho, než se znovu usadí, proto je lepší udržet co nejdéle všechny v klidu.
- Dělat akce bez registrace. Je o ně velký zájem.

Výběr z komentářů zapojených knihoven:

- Projekt považují za užitečný a velmi přínosný, škoda, že se v obci nerodí víc dětí... (Doudleby nad Orlicí)
- Projekt Bookstart považujeme za smysluplný a máme i velmi dobrou zpětnou vazbu od rodičů. Velké poděkování patří Knihovně města Hradce Králové za podporu Královéhradeckým krajem. Financování setů, nákup pomůcek pro práci s malými dětmi a příspěvek na lektora je pro nás velkou pomocí. (Hořice)
- Jsme moc rády, že Bookstart je u nás hodně oblíben. Musíme dokonce rozdělovat na víc

¹ Vše o projektu viz <https://www.skizkoudozivota.cz/>

² <https://www.skizkoudozivota.cz/metodiky/>

- skupin, hlavně ve věkové skupině 0–3 roky, aby se na všechny zájemce dostalo. Pro velký zájem budeme zřejmě muset rozdělit i skupinu 3–6 let. Jezdí k nám i maminky z Polska (Kudowa Zdrój). (Náchod)
- Děkuji za sety, rodiče se při návštěvě diví, co vše v knihovně můžeme nabídnout. (Stará Paka)
 - Velmi se mi osvědčilo prosté otevření knihovny během obecních akcí. Zpětná vazba je téměř okamžitá. Rodiče s dětmi se vždy přijdou podívat. A zájem je vždy větší než při zaslání pozvánek pouze do knihovny. (Syrovátka)
 - Já i rodiče jsme s projektem spokojeni. Jaké si to uděláme, takové to máme. :-)
 - Děkuji za možnost připojit se do projektu. Fond knihovny jsme díky němu rozšířili o společenské hry, na které bychom jinak jen těžko v rozpočtu hledali finanční prostředky. (Třebechovice pod Orebem)
- Kontakt na autorku: hubertova@knihovnahk.cz

Interpretace literárních textů pomocí Filozofie pro děti

Václava Medalová Hůdová

Většina knihovníků jistě zná situaci, kdy si potřebuje poradit se školní třídou, která přijde do knihovny na vzdělávací program týkající se doporučené četby. Mnohdy může být nelehké si s daným textem poradit – je pro příchozí věkovou skupinu těžko srozumitelný, zdá se vzdálený tím, co se v něm řeší za problém. Pro žáky a studenty je často obtížné textu porozumět a následně rozeznat klíčová témata a pojmy důležité pro jeho interpretaci. Navíc je potřeba si uvědomit a přiznat, že značná část těchto dětí se setká spíše jen s vybranou ukázkou textu ze školní čítanky a bude-li stát před úkolem přečíst dílo celé, s velkou pravděpodobností jeho děj a následný výklad vyhledá na internetu. Velmi ráda proto v takových situacích využívám metodu Filozofie pro děti, která dokáže s oním „co tím chtěl autor říci“ výrazně pomoci (a mnohdy dokonce i překvapit).

Metoda a její filozofický základ

Filozofie pro děti je inovativní, u nás bohužel stále málo známý a využívaný pedagogický přístup k rozvoji myšlení a schopnosti vzájemně komunikovat s ohledem na mravní a morální hodnoty. Jeho důležitým aspektem je motivace účastníků k tomu, aby o věcech neuvažovali pouze

v kontextu pasivně přijatých informací, ale aby sami aktivně hledali různá hlediska a východiska. Pro prvotní impuls k vytvoření metody Filozofie pro děti je nutné vrátit se do šedesátých let dvacátého století na kolumbijskou univerzitu. Tam totiž americký filozof a pedagog Matthew Lipman během vlastní pedagogické praxe došel ke zjištění, že studenti vysoké školy mají problém s vyjadřováním, logikou, formulací vlastních myšlenek a také s jejich obhajobou. Přestože byli tito studenti vybaveni teoretickými znalostmi, neuměli je kvůli zmíněnému hendikepu plně využít.

Při koncipování metody Filozofie pro děti vychází Lipman primárně z pragmatické filozofie a sokratovského dialogu. Pragmatismus se snaží o řešení tří problémů filozofie – významu, pravdy a poznání. Zastánci pragmatické filozofie propagují filozofii, která by byla pomocí lidem v jejich každodenním životě. Princip tázání se a hledání odpovědí můžeme zařadit k samým základům nejen filozofie, ale i samotného evropského myšlení. Byl to právě Sokrates, jenž s tímto začal. Slávka Jindrová, která u nás metodu Filozofie pro děti představila, spojitost mezi pokládáním otázek a hledáním odpovědí vyjádřila jednoduchým tvrzením ve smyslu, že k filozofování člověku stačí údiv a samotné otázky. Už pouhá možnost otázky

položít a sledovat, že ostatní ji berou vážně, je silnou motivací k jejich kladení pro děti i pro dospělé.

Využití metody v interpretaci

Jestliže pomocí filozofie můžeme interpretovat svět kolem nás, pak ji určitě lze využít i na interpretaci jiného druhu. V našem případě půjde o interpretaci literárních textů, s čímž před námi vyvstává několik otázek: Lze texty, u nichž pominul původní historický kontext, interpretovat ve vztahu k době, v níž žijeme nyní? Změní se nějak interpretace textu jako celku, když se v nových souvislostech budeme zabývat jeho částmi? Je možné v mnohokrát interpretovaných textech nalézat nové pohledy? Může takový přístup k interpretaci textů nějak ovlivnit vztah dětí a mládeže k četbě jako takové? A v jakých textech vlastně hledat témata, která s sebou přinášejí filozofické otázky?

Osobně jsem přesvědčena, že literatura nám nabízí určitý fiktivní svět, který ale můžeme srovnávat se světem skutečným. Je zcela přirozené, že v různých životních obdobích vnímáme reálný svět kolem sebe různými způsoby a totéž se bude dít i s vnímáním literárního textu. V jedné životní etapě pro nás bude Honzíkova cesta představovat příběh plný napětí z daleké cesty, kterou musíme zvládnout sami, a my se budeme ptát: Jsem pro tento krok dostatečně velký? Jsem pro něj dostatečně zkušený? Dokázal bych takovou situaci vůbec zvládnout? Když zvládnu tohle, co mohu zkusit potom? V další životní fázi se tatáž kniha promění v nostalgickou vzpomínku a přiměje nás reflektovat proběhlý čas: Jak se od chvíle, kdy se Honzík vydal na cestu, změnil svět? Co bylo na tom starém světě dobré a co je dobré na tom současném? Jak od té doby narostla moje odvaha?

V tomto kontextu lze tvrdit, že výklady literárních děl zdaleka nemusejí být statické. Umění se přece neustále vyvíjí, je to živá forma a to, že něco už bylo stvořeno, neznamená, že se náš pohled nemůže změnit. Anebo že ve „starém“ nelze najít něco nového – tady bych zmínila třeba obsáhlou diskusi vycházející z povídky Boženy Němcové, „Pan učitel“. Žáci deváté třídy si z úryvku vybrali moment, kdy chlapec v poměrně nízkém věku odchází od rodiny, aby žil v rodině jiné a měl možnost chodit do školy. V diskusi pak řešili, jestli by oni zvládli takto významný krok – opustit

zájem rodiny, v podstatě se ve velmi nízkém věku osamostatnit. Zvládly by dnešní děti takové nároky? Bylo by to pro společnost akceptovatelné? Mohlo by to pro děti/rodinu/školství být něčím prospěšné?

Průběh filozofického setkání

Během filozofického setkání se tak jednotliví účastníci učí porozumět vybranému textu, pojmenovat určitý problém, formulovat s ohledem na něj otázku vhodnou k diskusi a následně se této diskusi aktivně zúčastnit. Každé setkání hledajícího společenství (běžně užívané označení skupiny účastníků) by mělo více či méně zachovávat tuto strukturu:

- přivítání, naladění skupiny
- četba příběhu – v případě mediální výchovy četba vybrané zprávy, statusu na sociální síti apod.
- promyšlení textu – účastníci jsou rozděleni do skupin a každá hledá v textu vlastní téma
- vytváření otázek
- prezentace otázek
- výběr otázky
- autor zvolené otázky předkládá první tvrzení
- dialog celé skupiny
- vyjádření poslední myšlenky, připomínky, postřehu
- závěrečná reflexe

Protože metoda pracuje vždy s přiměřeně rozsáhlou ukázkou textu a určení témat pro formulaci filozofické otázky je záležitostí menší skupiny, zvládají toto i děti, které jinak mívají s porozuměním textu problém. Zásadní je zde to, že témata a otázky k diskusi si vždy volí děti samy, a to je potom znát i na jejich ochotě o nich hovořit. Dokážou tímto způsobem vztáhnout význam textu k sobě samým – jak bych se já zachoval na místě hlavního hrdiny? Setkal jsem se už někdy s podobným problémem, o kterém text hovoří? Dají se z chování jednotlivých postav vyvodit nějaká obecná pravidla?

V květnu letošního roku skončil více než půlroční workshop Filozofie pro děti zaměřený na interpretaci literárních textů v Jihočeské vědecké knihovně v Českých Budějovicích. Toho se účastnili knihovníci a učitelé z celé republiky, další zájemci se ale mohou i po jeho skončení přijet

podívat na hodiny Filozofie pro děti, které pravidelně probíhají v českobudějovické pobočce Čtyři Dvory. Zde s dětmi filozofujeme nad literárními texty buď během vzdělávacích programů určených pro základní a střední školy, nebo jednou měsíčně při setkáních určených pro veřejnost. V roce 2022

jsme za využití metody v mediálním vzdělávání obdrželi ocenění Bibliotheca inspirans a potvrdili si tak, že je skutečně všestranným výukovým nástrojem.

Kontakt na autorku: medalova@cbvk.cz

Knihovna města Hradce Králové oslavila 10 let v nové budově

Ilona Pírková

Knihovna města Hradce Králové vstoupila ve čtvrtek 23. března 2023 do nové etapy – oslavila svých prvních 10 let v novém sídle, v bývalé továrně Vertex ve Wonkově ulici. Neslavila pouze knihovna, ale své desetileté působení si připomínala i pobočka Informačního střediska Europe Direct, jehož je knihovna hostitelem. K tomuto významnému jubileu čekal malá i velké návštěvníky bohatý kulturní program.

Knihovnu mohli zájemci navštívit po celý den, a to od 8 do 18 hodin. Mohli tak během dne kdykoliv přijít a prostory si prohlédnout. Pro ty, kteří knihovnu dobře znají, jsme připravili tip na procházku městem. Právě ve čtvrtek 23. března odstartovala nová půlroční městská hra s názvem Od Ducha

k velrybě.¹ Ta zájemce provede kolem několika míst ve městě, která byla pro knihovnu v historii zásadní. Trasa měří zhruba 4 kilometry, začíná na Velkém náměstí, vede přes Eliščino nábřeží a pěší zónu, kolem nádraží a končí ve Wonkově ulici, v nové budově knihovny. Všichni účastníci, kteří přinesou vyplněnou tajenku do referenčního centra, získají originální dárek. Hra potrvá až do konce srpna a po jejím ukončení vylosujeme ze všech účastníků tři výherce balíčků s propagačními předměty naší knihovny. Hned první den měla hra úspěch, do knihovny zavítali žáci ze ZŠ Štefánikova, aby své putování Hradcem zde úspěšně uzavřeli a vyzvedli si zaslouženou odměnu.

Noví čtenáři si nenechali ujít komentovanou prohlídku knihovny. Měli tak možnost podívat se do prostor, do kterých se běžný návštěvník nedostane, a přitom se dozvědět více o službách, jež čtenářům naše knihovna nabízí. Na začátek prohlídky čekalo u vstupu neuvěřitelných 23 zájemců.

Dopolední program patřil hlavně dětem a divadlu. Studentky Ateliéru výchovné dramatiky neslyšících na Divadelní fakultě JAMU v Brně pod vedením prof. PhDr. Veroniky Broulíkové odehrály dvě knižní představení pro žáky z VOŠ, SŠ, ZŠ a MŠ Štefánikova. Inscenace byly provázeny mluveným slovem a českým znakovým jazykem, aby byly srozumitelné i pro děti se slu-

¹ O soutěži se více dozvíte v článku Ivy Košťálové: Městská hra od Ducha k velrybě v rubrice Tipy a náměty (pozn. redakce).

chovým handicapem. Představení zhlédli i starší studenti z královéhradecké VOŠ, kteří se specializují na tlumočení znakového jazyka.

Dětský klubík

Bohatý program čekal ale i rodiny s dětmi. Ve zvukové knihovně měli návštěvníci možnost si vyzkoušet nejrůznější interaktivní hry a pomůcky pro zrakově handicapované. Oblíbená byla hmatová hra nebo psaní na speciálním psacím stroji. Hudební oddělení si přichystalo přehled hudebních nástrojů z celého světa. Často nevídané kousky nejrůznějších tvarů se k velké radosti všech přítomných daly i vyzkoušet. Soutěžení, kvízy o sladké odměny a program plný her a kreativního tvoření čekal na malé návštěvníky v dětském oddělení. Odpoledne se předškolní děti zabavily při programu klubíku Tučňák, tentokrát věnovaný tématu zahradničení ve městě.

Řada návštěvnic s radostí využila možnosti navštívit 3D dílnu v přízemí, která byla otevřená po celé odpoledne. Zkušení lektori představovali výhody a možnosti 3D tisku a zájemci si mohli návrh a výrobu drobného předmětu i vyzkoušet. Sešli se zde kreativní a technologičtí nadšenci všech věkových kategorií, kteří nadšeně sledovali proces výroby malé součástky a zajímali se o další využití této technologie v každodenním životě.

Po celé knihovně se návštěvníci mohli setkat s malými tematickými výstavami ze života a historie knihovny. Hned v přízemí u vstupu čekaly fotografie nejvýznamnějších osobností, které naši knihovnu v posledních deseti letech navštívily. Výstavu unikátních hradecenzií, starých pospíšilovských tisků a kronik, které se nacházejí v archivu

naší knihovny, si připravilo referenční oddělení. Na hudebním oddělení si mohli návštěvníci prohlédnout poklady archivu hudebnin a na dětském oddělení kroniky dětských oddělení, které doplnily rekvizity z nejpůsbnějších akcí. Na stromu přání, který se nacházel na výpůjčním pultu v oddělení pro dospělé, nám čtenáři zanechali spoustu symbolických lístečků se vzkazy a přáními do dalších let v nové budově.

V Literární kavárně na všechny návštěvníky čekala sladká odměna: originální výroční perníčky a speciální lákavé menu s mimořádnou slevou. Při odchodu z knihovny si nejen malí návštěvníci mohli odnést nafouknuté balóčky v barvách loga knihovny, krásné výroční záložky do knihy a knihovnické noviny. Dětem radost udělaly zejména miničokolády, bonbony, pexeso a visačky na kliku od firmy Albi.

Alena Mornštajnová

Hlavní odpolední program však patřil dvěma velkým literárním osobnostem. Pozvání na besedu přijala Alena Mornštajnová, jedna z nejoblíbenějších současných českých spisovatelek, jejíž romány jednoznačně patří k nejpůjčovanějším publikacím v naší knihovně. Autorka se s moderátorem Vítkem Martincem rozprávěla o své tvorbě, o své cestě stát se spisovatelkou, představila zajímavosti ze života literáta a prozradila více o svém zatím nevydaném a velmi očekávaném románu *Les v domě*. Beseda se spisovatelkou přilákala 130 návštěvníků.

O tom, že není kněz jako kněz, nás v závěru večera svým osobitým humorem přesvědčil římskokatolický kněz polské národnosti Zbigniew Czen-

Zbigniew Czendlik

dlik. Ten je známý svým specifickým přístupem k víře, náboženství i křesťanským hodnotám. Proč je studium Bible nuda? Jak to, že v Čechách nemáme natřískané kostely? A jak neuvěřitelný je život kněze v dnešní době? Plný sál návštěvníků se bavil jeho neskutečnými příběhy, potěšil a rozesmál nás

také historkami ze své knihy *Postel hospoda kostel*. Díky knihkupectví Kosmas si nadšení diváci mohli zakoupit knihy Aleny Mornštajnové i Zbigniewa Czendlika přímo na místě v sále, kde v závěru večera došlo i na autogramiádu obou vystupujících a knihy si tak návštěvníci odnášeli domů rovnou i s podpisem autora.

Děkujeme všem návštěvníkům, čtenářům i našim kolegům za krásný výroční den plný zážitků, úsměvů a spokojených nových i stávajících čtenářů. Bylo pro nás všechny potěšením i odměnou vidět, jak se zde setkávají lidé všech generací a společně si užívají dne v našem krásném prostředí. Děkujeme za pocit, že i po deseti letech, co knihovna sídlí v nových a moderních prostorech, jsme stále inspirativním prostředím, které má co nabídnout a čím překvapit.

Kontakt na autorku: pirkova@knihovnahk.cz,
www.knihovnahk.cz

Deset let společného setkávání klubu skipových seniorů při SKIP 08 Východní Čechy

**Z poznámek Boženy Blažkové
připravila Kateřina Hubertová**

Motto:

**Stáří je ztráta programu.
Stáří jste, když přestanete plánovat.**
Nestor české pediatrie Josef Švejcar

Na VH SKIP 08 dne 21. 3. 2023 v sále Knihovny města Hradce Králové proběhlo ještě jedno bilancování. Volné sdružení skipových seniorů, takzvaný klub SKIP senior, slavil 10 let od svého vzniku. Na to, jak to začalo a pak pokračovalo, zavzpomínala ve svém příspěvku jeho zakladatelka a neformální předsedkyně Bobina Blažková.

Kvůli technické náhodě to bylo vzpomínání povětšinou vyprávěné, ale o to možná zajímavější, doplněné pouze fotografiemi. Vyprávění sestavené

ze vzpomínek na společné zážitky jedné party „bláznů z povolání“. Bláznů, kteří většinu svého profesního života prožili v minulém století, a přesto, nebo snad právě proto, se mají stále chut setkávat a poznávat společně něco nového.

Na začátku byl rok 2012, kdy se v rámci EU začala věnovat cílená pozornost seniorům. I v knihovnách začali senioři patřit mezi tzv. cílové skupiny nejrůznějších akcí a aktivit. A když senioři uživatelé, proč také ne senioři knihovníci – kolegové. Bobina Blažková dlouho z legrace prohlášovala, že po Klubu dětských knihoven, který před lety pomáhala založit, ji čeká už jen klub seniorů. Díky tomu začala dostávat otázky typu: Kdy se sejdeme? To už byla výzva. Zájem o setkání mezi bývalými kolegy, kteří byli léta zvyklí se na různých akcích potkávat, byl poměrně velký, cca dvacet adres potenciálních zájemců. A tak

Bobina všechny svolala. Poprvé se dvanáct seniorů sešlo na první jarní den (21. 3. 2012) ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové. Popovídali si, „co je nového a jak si žijeme“, probrali plánované akce regionálního výboru SKIP a dohodli se, že se kromě účasti na akcích SKIPu budou scházet i samostatně 2–4x do roka. Neplánovali nic převratného, jen pro seniory obvyklé akce jako přednášky, vycházky a výlety. Druhé setkání proběhlo 6. 12. 2012 díky vstřícnosti paní ředitelky Barbory Čížinské v nových, tehdy ještě neotevřených a nezabydlených prostorách Knihovny města Hradce Králové ve Vertexu. A také byla zahájena tradice následných společných obědů.

Následoval výlet do Prahy do Knihovny Národního muzea se zástupci Matice české a další výlety a exkurze, kde se seniory přímo obraceli na své dobré kamarády a známé, čímž každá z výprav dostala ještě navíc nějaký místní bonus. Následující výčet nebude kompletní, ani nemůže... Dopočetali jsme se skoro šesti desítek společných akcí za deset let. Namátkou: zajímavé setkání s knihovnickými seniory v Jičíně, dvě návštěvy v Sobotce – poprvé spojené s návštěvou Humprechtu a nezapomenutelnou Dájou Faměrovou, podruhé spojené s fotografickou výstavou Jitky Pírkové a vystoupením pana režiséra Ketnera, prohlídka broumovské knihovny a kláštera doplněná přespáním na chalupě v Chvalči u Jitky Jaklové. Nezapomenutelná byla „covidová“ cesta do Trutnova. Povinné roušky v dopravě sice bránily odezírat, co druhý říká, ale nezabránilo se smát se a radovat se z výletu. Prohlídka Lorety v Chlum-

ci nad Cidlinou, návštěva dosud neotevřeného soukromého muzea v Častolovicích. Inspirativní seznámení s osobností a místy působení Břetislava Kafky, po kterém je pojmenována knihovna v Červeném Kostelci.

Nezapomenutelné byly nejen výlety, ale i literární procházky. Senioři začínali vycházkami s emeritním ředitelem Knihovny města Hradce Králové Honzou Pětou, který je vedl po stopách své připravované publikace Literární průvodce Hradcem Králové a Hradecká čítanka. Po literárních stopách ve svých městech seniory také zasvěceně provedly Jana Kroulíková (Litomyšl) a Mírka Vrbenská (Semily). Po stopách sourozenců Čapkových se vydali do Hronova, kdy procházku s čapkologem Hasanem Zahirovičem doplnili jeho přednáškou v knihovně a návštěvou mlýna Papírna. Po prohlídce nové knihovny a Muzea hraček v Rychnově n. K. absolvovali setkání s postavami Poláčkovy knížky Bylo nás pět.

Cestovali i díky oblíbeným cestovatelským besedám manželů Čejkových (Ladak, Kolumbie, Dobyť Severu a Nový Zéland). Díky patří také Věře Škraňkové, se kterou navštívili Petrohrad. S Pepou Vašátem, členem Spolku bratří Čapků, zase putovali Po stopách bratří Čapků a se svými zážitky S kolem kolem Araratu všechny seznámil hradecký lékař Jaroslav Dršata.

Uspořádali i hudební poslechový večer s kytarou Zuzany Grohové. Ke vzdělávacím akcím lze zařadit i „pocovidové“ setkání s Ing. Dášou Rýdlovou, která všechny na terase pobavila jógou smíchu a seznámila s tvorbou haiku.

K akcím, bez kterých si už roční skipový plán neumí nikdo představit, patří tzv. Literární bábovky. Ty se pořádají od roku 2015 a nepřerušil je ani covid, kdy si literární tipy senioři vyměňovali alespoň elektronicky, a navíc se navzájem zásobili i literárními testy, kvízy a křížovkami.

V loňském roce byla největší akcí Zlatá svatba s knihovnou,¹ jak se pracovně říkalo knihovnickému setkání Osobnosti Českého ráje. Dále zájezd do Dobrušky s vynikající ředitelkou muzea, která poskytla i spoustu zajímavých materiálů o Františku Kupkovi a místní židovské komunitě.

¹ O akci podrobně viz BLAŽKOVÁ, Božena. Osobnosti Českého ráje. *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje. Ročník 32, číslo 3 (2022), strana 28–30* [online]. 2022. Ilustrace [cit. 2023-04-14]. ISSN 0862-9366. Dostupné též z https://www.svkhk.cz/SVKHK/u-nas-pdf_archiv/20220318.pdf

dvoudenní Francouzský večer ve Rtyni v Podkrkonoší a prohlídka královéhradeckého rozária.

Původní „dvacítká statečných“ SKIP seniorů se během deseti let úspěšně rozšířila. Zahrnuje momentálně cca 40 členů, na každé akci se průměrně sejde cca 25 účastníků. Není to uzavřená společnost. Vítají každého, kdo i v důchodovém věku chce být nadále ve společenství SKIPáků – oně zvláštní, neustále se proměňující profesionální komunity – a je nebo se stane individuálním členem. Členská základna nestárne, naopak je zajištěn stálý přísun nových členů. Ale musíme přiznat, že 18 služebně nejstarších členů klubu se narodilo už v první polovině minulého století (tj. mezi roky 1937–1949).

A na závěr ještě slova Bobiny Blažkové: „Dalo

by se říci, že za těch deset let sice některým z nás přibyly nechtěné kamarádky, tzv. třetí nohy – hůlky, dále pak sem tam nějaká ta naslouchátka by se našla, častěji se omlouváme kvůli obměně chrupu nebo kvůli výměně či opravě nějakých orgánů (našich nebo našich blízkých). Ale jsou i veselejší omluvy – jako je hlídání vnoučat či pravnoučat, dovolená, nebo dokonce lyžování. Proč to všechno říkám? Protože jediný orgán, který máme všichni v pořádku a který je naším stálým kompasem, je srdce. Byli jsme, jsme a věřím, že stále zůstaneme „srdcaři“, kteří si stále mají co říci a které baví svět kolem nás, i když na něm často není nic zábavného k vidění ani k slyšení.“

Kontakt na autorku: hubertova@knihovnahk.cz

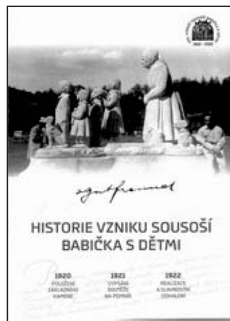
Muzeum Boženy Němcové Sousoší Babička s dětmi

Martina Kolinská

Babička s dětmi, jedno z neznámějších sousoší v Čechách, oslavilo 9. července 2022 100 let od svého slavnostního odhalení. V archivu a sbírkách Muzea Boženy Němcové se nacházejí zajímavé materiály k jeho vzniku. Bohatá korespondence členů Klubu československých turistů z České Skalice s autory pomníku Otto Gutfreundem a Pavlem Janákem a dalšími známými osobnostmi, účetní doklady, fotografie, skici, plakáty i modely sousoší se staly podkladem pro výstavu, která se konala v muzeu od 1. 5. do 30. 9. 2022. Samotné odhalení sousoší bylo počtou české spisovatelce Boženě Němcové a národní událostí, na kterou se přijely podívat tisíce lidí z celé tehdy mladé Československé republiky. Co mají společného hvězdy s pomníkem a se samotnou spisovatelkou i okolnosti jeho vzniku, přibližuje publikace

*Historie vzniku sousoší Babička s dětmi,*¹ která byla vydána muzeem v roce 2022. V době vzniku pomníku byla národní hrdost a sounáležitost samozřejmostí. Možná vás příběh sousoší vrátí o sto let zpět a přiměje k zamyšlení, jaké hodnoty vyznáváme dnes a proč je dobré si paměť českého národa uchovávat a připomínat.

Sousoší znázorňuje spisovatelčinu babičku Magdalénu Novotnou s vnoučaty, jak se vracejí z návštěvy mlýna a povídají si o hvězdách. Děti se dívají na hvězdnou oblohu a babička jim vypráví, že každý má svou hvězdu; lidé Bohem vyvo-

Publikace Historie vzniku sousoší Babička s dětmi

¹ KOLINSKÁ, Martina a Česko. MUZEUM BOŽENY NĚMCOVÉ (ČESKÁ SKALICE). *Historie vzniku sousoší Babička s dětmi*. V České Skalici: Muzeum Boženy Němcové, 2022, 27 stran : ilustrace, portréty ; 30 cm. ISBN 978-80-11-01482-7.

DOPORUČUJEME DO VAŠICH FONDŮ

lení mají hvězdy krásné, lidé jako Viktorka mají hvězdy zakalené. Sochař zachytil děti s užaslymi, bezelstnými výrazy. V popředí stojí Jan, mající ruce zastrčené frajersky v kapsách, malý Vilém si dětsky strká prst do pusy. Adélka, mladší ze sester, se dívá s úžasem v očích k nebi, něco ji okouzilo stejně jako Barunku, která zvedá ruce směrem ke hvězdám. Babička stojí zcela klidně s rukama složenýma na sukni a v její nepřilíživé ženské tváři se nepohne ani sval. Celou scénu doprovázejí dva psi Sultán a Tyrl. Otto Gutfreund ztvárněním pomníku zachytil podstatu nejznámějšího díla Boženy Němcové – jednoduchost a cit. Jeho pojetí je zcela realistické a milé.

Vznik pomníku inicioval Klub československých turistů z České Skalice (dále jen KČST) již v roce 1910, ale nenašel vhodné místo. KČST oslovil akademického sochaře Quida Kociána, který vytvořil několik návrhů pomníku. Kocián se z důvodu nemoci a nesouhlasu Ministerstva školství a osvěty s ohledem na absenci vypsané umělecké soutěže nakonec úkolu vzdal.

Původně měl být pomník odhalen k 100. výročí narození spisovatelky. K tomuto jubileu byl 25. července 1920 položen pouze základní kámen, na nějž poklepal sám spisovatel Alois Jirásek. KČST připravil k této významné události bohatý program, zakončený lidovou veselicí a dětským dnem. Položení základního kamene bylo významnou národní událostí, které se účastnilo kolem 10 000 osob, včetně různých spolků, skautů, sokolů, turistů a veřejně známých osobností.

Na začátku roku 1921 KČST jednal s Ministerstvem školství a osvěty v Praze o vypsaní umělecké soutěže na plánovaný pomník. Ministerstvo podpořilo soutěž částkou 15 000 Kč. Spolek výtvarných umělců Mánes v Praze doporučil k účasti v užší soutěži čtyři pražské akademické sochaře: Václava Antoše, Ladislava Beneše (na jeho místo nastoupil Otakar Španiel), Josefa Pašu a Otto Gutfreunda. KČST byla vypsaná soutěž na pomník, „ *kterým by byl vyjádřen umělecký význam a lidský osud velké spisovatelky*

První sádrová skica pomníku O. Gutfreunda, ze sbírek MBN

jakož i její vztah k okolí místa, kde pomník stojí.“ Celkový náklad nesměl přesáhnout částku 90 000 Kč i s provedením v kameni nebo kovu, a to včetně autorského honoráře. Soutěž byla anonymní, dodací lhůta pro doručení návrhů do Mánesa v Praze byla osm týdnů. Komise vybírala z šesti předložených návrhů. Porota jednomyslně doporučila návrh s číslem 1921 B, sousoší „Babička s dětmi“. Návrh byl vybrán s ohledem na dokonalé vystižení úkolu a vhodnost umístění v přírodě. Autory projektu byli sochař Otto Gutfreund a architekt prof. Pavel Janák. V září 1921 byla s oběma umělci sepsána smlouva, podle níž se Otto Gutfreund zavázal provést pomník v tvrdém bohánečském pískovci do 11. července 1922 za 80 000 Kč. Oba obdrželi od KČST v České Skalici zálohu na provedení díla.

V září 1921 bylo vytyčeno místo na ustanovení pomníku k položení základní desky pro sousoší na základě projektu arch. Pavla Janáka.

Dne 17. března 1922 napsal sochař své matce:

DOPORUČUJEME DO VAŠICH FONDŮ

„Babičku jsem udělal v živůtku s rukávy až k zápěstí. Ten život je, jak si říkala, ale šátek jsem přes něj dal svrchu a ne zespona, protože se mi to tak lépe hodilo. Byli u mne dnes dva turisté ze Skalice tak se jim to moc líbilo. Musím s tím být do konce t. m. hotov, tak mám velký spěch. Už mi tu prošla celá kritika, Nebeský, Matějček, Štech, Kleiner z Prager Presse a všichni mi to pochválili.“

Pomník byl odlit v sádře a v dubnu 1922 se začal tesat v Českých dílnách pro průmysl v Praze pod vedením kameníka, sochaře, restaurátora a později i pedagoga Otakara Velinského. Podkladová deska pomníku byla dovezena z Nálévkovu lomu ve Skále u Vřeštova. Po celou dobu vzniku sousoší se sochař potýkal s finančními problémy, protože splátky chodily z České Skalice nepravdělně a další dotace ministerstva vázla.

Dne 24. června 1922 jel mistr Otakar Velinský do Ratibořic, aby zajistil vše pro instalaci sousoší. Pomník se mezitím nakládal v Praze, kde došlo k nehodě. Při posouvání vagonů došlo k nárazu a Barunka měla poškozené nohy. Otto Gutfreund sochu narychlo opravil, aby veřejnost na slavnosti nic nepoznala. O této skutečnosti se nikde nedochovaly žádné záznamy, potvrzuje ji sochařova korespondence s KČST a Českými drahami. V dopise z 14. srpna 1922 Otto Gutfreund žádá KČST v České Skalici, aby mu dodali výpovědi dvou pánů, kteří byli svědky nehody, a dále nákladový list k sousoší, který měl být na ředitelství drah

9. 6. 1922 odhalení pomníku Babička s dětmi – Gutfreund, Ratibořice

v Hradci Králové, aby mohl řešit spor s dráhou. V roce 1923 vytvořil sochař novou sochu Barunky a původní socha byla umístěna v zahradě sochařova strýce, továrníka Josefa Sochora ve Dvoře Králové nad Labem. Torzo původní sochy, respektive poškozená hlava Barunky, je součástí sbírek Muzea Boženy Němcové.

Dne 9. července 1922 bylo sousoší Babička s dětmi slavnostně odhaleno. Jednalo se o velkolepou událost, které se účastnilo kolem 20 000 lidí. Z doložených záznamů je zřejmé, že přijeli zástupci klubů čsl. turistů z celé republiky, sokolstvo, skautské oddíly, různé spolky a mnoho veřejně známých osobností. Účast na této grandiózní akci byla nejenom otázkou prestiže, ale též vyjádřením národní hrdosti a souznělosti. Slavnostní průvod krojovaných účastníků s alegorickými vozy na téma děl Boženy Němcové se vydal z České Skalice přes Malou Skalici do Ratibořic. Následovaly slavnostní projevy, divadelní a hudební představení a lidová veselice.

Dílo Otty Gutfreunda, kterým vzdal hold Boženě Němcové, neodmyslitelně patří do Babiččina údolí a je vyhledávaným turistickým cílem. Každoročně kolem něj projdou stovky návštěvníků malebného údolí, kterým protéká řeka Úpa a ve kterém čas plyne zdánlivě pomaleji.

Sousoší Babička s dětmi se 28. února 1964 stalo kulturní památkou.

Zdroj: archiv Muzea Boženy Němcové, UHLÍŘ, Jiří. Božena Němcová v plastice, Česká Skalice 1970.

PEČÍRKA, Jaromír. Otto Gutfreund, S. V. U. Mánes – SVOBODA 1948.

ZEMINA, Jaromír. NETOLICKÁ, Daniela. Otto Gutfreund, Městské muzeum Dvůr Králové nad Labem, 2009. K 120. výročí sochařova narození.

CÍSAŘOVSKÝ, Josef. Oto Gutfreund, Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1962.

Kontakt na autorku: mbn.edukator@ceskaskalice.cz, www.muzeumbn.cz

Knížky, brusle, Edmonton

Vanda Vaničková

„*NHL tleská, Connor McDavid to opět dokázal! V zápase proti New York Rangers získal stý bod v sezóně, což se mu podařilo už po šesté.*“ Věta, kterou by mohl začínat článek v knihovnickém časopise možná tak v aprílovém vydání. Nyní je únor a já začínám hokejem, abych zasadila návštěvu zahraniční knihovny do kontextu. Kanada je země hokeje a Vanda je fanyнка hokeje. Výroková logika tomu říká konjunkce, já motivace navštívit tradiční hokejovou velmoc. Volba padla na Edmonton, kde za klub Edmonton Oilers hraje výše zmíněný Connor McDavid, momentálně jeden z nejlepších hokejistů světa. Jak je vidno, návštěva knihovny nebyla to hlavní, ale i tak se vešla do itineráře. A to je moc dobře!

Edmontonské knihovny fungují v rámci systému *Edmonton Public Library (EPL)*,¹ jenž byl

založen roku 1912 a aktuálně sdružuje 21 knihoven po celém městě a v blízkém okolí. Navštívenou knihovnou se stala hlavní knihovna systému – **Stanley A. Milner Library**.² Budova je pojmenovaná po Stanley Albertu Milnerovi, kanadském podnikateli v olejářském a ropném průmyslu, který se mimo obchodní záležitosti také věnoval aktivně rozvoji knihovnictví i celého města. Trochu strohá popisná část nyní končí a přichází takové „moderní pojetí“. Obecný trend sociálních sítí i médií je směřovat od faktů k emocím. Emoce táhnou, jsou živé a baví čtenáře. Vyzkoušejme to i zde, ovšem ponechme možnost pro konzervativněji smýšlející čtenáře:

a) Chcete-li se dozvědět více faktických informací o knihovně, navštivte webové stránky – viz poznámka pod čarou.

„Áčkům“ vnutím poslední hokejovou poznámku. Pokud máte hokej ve škatulce „*vážně mě to nezajímá*“ a ani McDavid vás nenadchl, zkusím to ještě se jménem *Wayne Gretzky*. Tento slavný hokejista je rovněž spojen s klubem Edmonton Oilers. V domácí hale visí dokonce jeho vyřazený dres s číslem 99. Hokejová tečka.

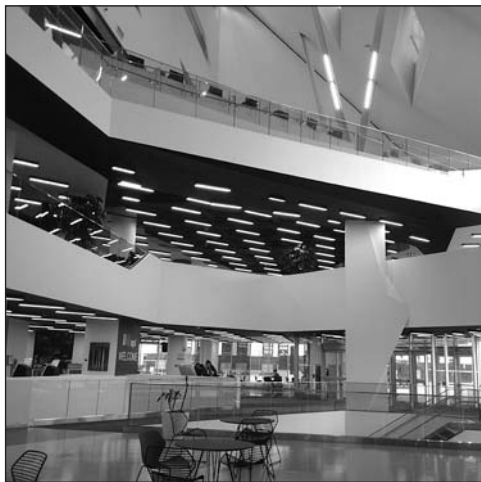
b) Chcete-li se dozvědět, jaké emoce ve mně návštěva knihovny vyvolala, čtěte dál.

Pro „běčka“ jsem vybrala následující emoce či nálady:

- **Ohromení:** Knihovna je na první pohled moderní stavba, proto jsem byla opravdu zvědavá, co skrývá uvnitř. Realita tří pater a podzemní části mne naprosto ohromila. Knihovna je prostorná, prosvětlená a hravá. Z každého kouta mě lákalo něco zajímavého. Nejvíce mě zaujal prostor „*Makerspace*“, jehož posláním je pomoci návštěvníkům vyjádřit svou kreativitu. Máte kapelu a chcete nahrát první skladbu nebo začít nahrávat

¹ Více o edmontonských knihovnách: <https://www.epl.ca/>

² Webové stránky knihovny, které obsahují například i audioprůvodce po jednotlivých částech knihovny: <https://www.epl.ca/milner-library/>

podcasty? Přijďte do knihovny! K dispozici jsou například tři nahrávací studia s nástroji, kamery, a hlavně vyškolení knihovníci, kteří pomůžou i začátečníkům. Jste-li spíše přes ruční práce, jsou tu šicí stroje, plátna na kreslení a mnoho dalšího.

• **Obezřetnost:** O knihovnách se často mluví jako o významných místech pro komunitu. Někde se to daří více, jinde méně. V Edmontonu jsem zažila prozatím nejsilnější význam těchto slov. Únorové mrazy přivedly do knihovny desítky lidí žijících na ulici. Knihovna jich byla plná, což ve mně jako první vyvolalo právě obezřetnost a pocit „mít se na pozoru před možným nebezpečím“. Po více než hodinovém pobytu v knihovně jsem se trochu styděla, jak to bylo zbytečné. Knihovna a lidé z ulice jsou na spolupráci zvyklí. Nepřišli se jenom zahřát, zabrat gauč, dát si šlofika nebo použít záchod. Byli na počítačích, četli si, diskutovali u stolků, poslouchali v hudebním oddělení hudbu, skládali puzzle. To vše téměř v tichosti bez nějakých hysterických scén a momentů, kdy je trapně přihlížejícím i aktérům konfliktu. Každým patrem korzovala ostraha knihovny, obezřetnost jsem mohla přenechat tedy jim.

• **Radost:** Celkový dojem z knihovny byl perfektní, ovšem třešničkou na dortu byly drobné věci či služby, které mi udělaly takovou tu nefalšovanou radost. V prvním patře bylo například ke složení puzzle (to bylo ale bohužel obsazené, viz

výše), v přízemí zase valentýnská výstava. Nešlo ale o klasickou ukázkou, ve kterých knihách najdeme ty nejlepší lovestory, ale o variaci na tajemné rande. Knihy byly v neprůhledných obalech, každá měla jen visačku s krátkým popiskem svého žánru. Zaujalo? Půjčte si knihu, rozbalte ji až doma a zažijte rande naslepo. Krásný nápad.

• **Naděje:** Předěl mezi radostí a nadějí, že to bude moje nejlepší návštěva zahraniční knihovny, vyšperkovala dobrá káva z kavárny v přízemí budovy. Dojem, že knihovny opravdu mohou být příjemným a motivačním místem pro všechny, podtrhl zvuk klavíru, který se nesl z vyšších pater, kde někdo z návštěvníků hrál. Tak jsem, evropská turistka v neturistickém městě, seděla s krémovým cappuccinem u stolu, psala si poznámky, dívala se na okolo sedící návštěvníky a dvě nebo tři tašky jejich majetku, které si s sebou zvenku přinesli, a měla naději, že se mi tu nic nestane. A že McDavid ten stý bod večer získá...

Statistické okénko:

Edmonton

(<https://cs.wikipedia.org/wiki/Edmonton>):

- **rozloha:** 684 km²
- **počet obyvatel:** 812 201 (s aglomerací přes 1 milion sto tisíc)
- **provincie:** Alberta (Edmonton je její hlavní město; **další města:** Calgary, Red Deer, Fort McMurray)
- **měna:** kanadský dolar

Kanada

(<https://cs.wikipedia.org/wiki/Kanada>):

- **rozloha:** 9 984 670 km² (druhý největší stát světa)
- **počet obyvatel:** 37 800 000
- **hlavní město:** Ottawa; **velká města:** Toronto, Montreal, Vancouver

- **státní zřízení:** federativní konstituční monarchie (deset provincií a tři spolková teritoria; hlavou státu je britský monarcha)
- **úřední jazyk:** angličtina, francouzština, inuitština (teritorium Nunavut)

Kontakt na autorku: VandaV@seznam.cz

VH SKIP 08 Východní Čechy a seminář Bookstart S knížkou do života

Barbora Čížinská a Kateřina Hubertová

Valná hromada SKIP 08 Východní Čechy proběhla v Knihovně města Hradce Králové v úterý 21. 3. 2023 a nebyla volební. Každý člen má možnost zúčastnit se tohoto pravidelného ročního bilancování. Valné hromady pořádáme každý rok hlavně proto, abychom se sešli, viděli se, řekli si, co se událo, probrali novinky...

Ukutečněných i plánovaných akcí a novinek byl plný ranec. Ředitelka Městské knihovny Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem a předsedkyně regionálního klubka KDK SKIP Mgr. Marta Pešková Staníková přednesla zprávu o činnosti a plánech dětské sekce. Kolegyně Jana Sehnalová z MěK Rtyně v Podkrkonoší přečetla zprávy

o hospodaření a revizní komise. Kolegyně Božena Blažková zase ve svém příspěvku informovala o skipových seniorech a seniorských aktivitách. Předsedkyně SKIP 08 Bc. Kateřina Hubertová pak vše doplnila a shrnula.

Celostátní knihovnickou kampaň Čtenář roku vyhláší SKIP ČR již od roku 2011. V aktuálním ročníku jsme hledali v našich knihovnách čtenáře nejnějnějšího. Hlavním kritériem hodnocení byl počet návštěv za rok 2022. A protože region Východní Čechy zahrnuje kraj Královéhradecký, kraj Pardubický a část Kraje Vysočina, hledali jsme, našli jsme a ocenili tři krajské čtenáře roku. Jsou to:

- Paní Kamila Škodová, čtenářka MěK ve Rtyni v Podkrkonoší (Královéhradecký kraj)
- Pan Jiří Sochor, čtenář MěK v Chrasti u Chrudimi (Pardubický kraj)
- Paní Dana Bartáková, čtenářka Krajské knihovny Vysočiny v Havlíčkově Brodě (Kraj Vysočina)

Zpráva o činnosti SKIP 08 Východní Čechy za rok 2022 je k dispozici na <https://www.skipcr.cz/regiony/08-vychodocesky-region/vyrocní-zpravy>. Vše kolem regionu 08 Východní Čechy naleznete na <https://www.skipcr.cz/regiony/08-vychodocesky-region>.

Druhou a velmi důležitou součástí programu byl seminář S knížkou do života. Z dotazníků zpětné vazby v projektu Bookstart S knížkou do života od knihoven jasně vyplynulo, že nejen ocení, ale i již nutně potřebují sdílení příkladů dobré praxe, semináře, webináře k projektu.

A proto jsme moc neváhali, a dříve než vypuknou semináři nabitě další měsíce, rozhodli jsme se přidat odborný seminář Bookstart k březnové valné hromadě SKIP 08 Východní Čechy s tím, že jde o skipový projekt, že už někteří vlastně budou na místě, a také s vědomím toho, že máme v rámci rozdělení kompetencí se Studijní a vědeckou knihovnou v Hradci Králové toto téma a vzdělávání v něm na starosti.

Na programu byla shrnující, ale i konkrétními tipy naplněná interaktivní přednáška PhDr. Jany Doležalové k tématu, co předchází čtenářství, že děti vnímají psaná slova dříve, než umějí psát a číst, jak se dá pracovat s příběhem, obrázky, jaké jsou vlastně formy komunikace, jak dětem přiblížit předtím, teď a potom.

Odpolední část semináře byla vyhrazena sdílení konkrétních scénářů, většinou knižních příběhů, tedy lekcím pro rodiče a děti 0–3 roky nebo 3–6 let. Dračí dopoledne a inspirativní prstohrátky představila kolegyně Lenka Macháčková z Nové Paky, Tuze hladovou housenkou a různými užitečnými rekvizitami inspirovala kolegyně Veronika Nováková (t. č. na mateřské dovolené) z Městské knihovny Náchod a příběh s kozlíkem

a domácím kváskem z knihy *Brlůžky* sehrály Petra Ornstová a Zdenka Hochmanová z domácí hradecké knihovny.

Ukázku logopedické pohádky *O mlsném jazyčku* nabídla Mgr. Ilona Víznerová a kolegyně knihovnice zaujala i jako lektorka pro jejich bookstartová setkání.

Závěr společného setkání byl věnován praktickým otázkám, představení nových knih do budoucích setů a tipů z dalších knihoven včetně stručné informace o dotaci Královéhradeckého kraje.

Některé tipy ze semináře:

- knížky Romany Suché, např. *Rozpustilé básničky pro malé dětské ručičky*, Portál, 2014
- *Velká kniha o dracích*, Federica Magrin & Anna Láng, Drobek, 2020
- *Tuze hladová housenka*, Eric Carle, Zelený kocúr, 2018
- *Brlůžky*, Mária Nerádová, Host, 2021
- *Montessori domeček*
např. <https://www.elisdesign.cz/busy-kids-domecek-activity-board-natura/>
- *Sada čepiček Zvířátka*
<https://www.dracek.cz/sada-cepicek-zviratka-2>
- *Kontakt na autorku logopedických pohádek* – <https://zirafazofka.cz/>

Kontakt na autorky: cizinska@knihovnahk.cz,
hubertova@knihovnahk.cz

Městská hra Od Ducha k velrybě

Iva Košťálová

Knihovna města Hradce Králové letos oslaví 10 let v nové budově. Při této příležitosti si pro vás připravila městskou hru, která vás provede její historií. Putování začíná za katedrálou sv. Ducha, kde bylo první sídlo knihovny. Projdeme se po starém městě, přes Eliščino nábřeží a pěší zónu, kolem nádraží a skončíme ve Wonkově ulici, v nové knihovně s velrybou na střeše. Trasa měří necelé 4 kilometry. Můžete se těšit na spoustu zajímavostí z dějin městské knihovny a dozvíte se, kde všude knihovna sídlila. Hra začala přesně na výročí otevření nové budovy knihovny (20. 3. 2023) a pokračuje až do konce srpna. Brožuru s otázkami a křížovkou si můžete stáhnout na webu knihovny nebo osobně vyzvednout v knihovně. Každý, kdo přinese vyluštěnou tajenku osobně, získá originální dáreček. Odpovědi můžete posílat také na e-mail infostredisko@knihovnahk.cz. Ze všech účastní-

ků budou na začátku září vylosováni tři výherci, kteří se mohou těšit na balíčky reklamních předmětů knihovny a na roční členství zdarma. Přejeme hodně zábavy!

Kontakt na autorku: Kostalova@knihovnahk.cz

Besedník – spojka mezi knihovnami, školami a autory

Lucie Macháčková

Národní knihovna ČR spustila 23. 3. 2023 aplikaci „Besedník“ <https://besednik.cz/>, která knihovnám a školám pomůže zprostředkovat kontakty na autory literárních děl a usnadní vzájemnou komunikaci při přípravě besed, autorských čtení, autogramiád a dalších aktivit. Vznik Besedníku iniciovala spisovatelka Ivona Březinová.

Besedník je určen pouze pro autory (spisovatelé, ilustrátoři, překladatelé, básníci, literární kritici), nebude používán pro registraci odborných lektorů, cestovatelů a dalších spolupracovníků knihoven.

Před samotnou registrací je možné prohlédnout si přes tlačítko „Přihlášení pro knihovny/školy“ seznam autorů, kteří jsou do Besedníku zapojeni. Základní informace jsou v tomto formátu:

TIPY A NÁMĚTY

Ivona Březinová

Profese: spisovatel

Měsíce roku, kdy beseduje: duben, květen, červen, září, říjen

Online besedy: ne

Poptat autora

Pro zobrazení informací se prosím přihlašte!

Registrací prostřednictvím jednoduchého formuláře (tlačítko „Přihlásit se“) systém vytvoří uživatelský účet. Pro každé další přihlášení již bude majitel účtu zadávat uživatelské jméno a heslo. Uživatelský účet obsahuje záložky: „Přehled mých objednávek“, kde se zobrazí seznam poptávek zájemce o besedu (seznam lze dle potřeby upravovat), a dále „Profil uživatele“, který umožňuje opravit, doplnit či smazat údaje vložené uživatelem.

V oddíle „Chceme besedu“ může zájemce (organizátor akce) specifikovat své požadavky pro lokalitu (místo konání), cílovou skupinu (deset

kategorií od předškolního věku až po seniory), termín (měsíc) konání akce, podle oboru (profese) vybrat lektora (spisovatel, ilustrátor, redaktor, překladatel, básník, kritik), vybrat žánr (pro děti a mládež, učebnice a jazyky, naučná literatura, historie a fakta, odborná technická literatura, beletrie, fantasy, sci-fi, horory, komiksy, manga, audioknihy, poezie) i formu akce (prezenční, online). Po zadání hlavních kritérií systém vyhledá autory, kteří odpovídají zadaným požadavkům. Z nabídnutého seznamu je možné pro registrované instituce prostřednictvím tlačítka „Poptat autora“ kontaktovat autora.

Chceme besedu - hledáme autora

v lokalitě

pro cílovou skupinu

měsíc

profese (obor)
 spisovatel ilustrátor redaktor překladatel básník kritik
Vybrat vše

žánr
 pro děti a mládež učebnice a jazyky naučná literatura historie a fakta odborná technická literatura beletrie fantasy sci-fi horory komiksy manga audioknihy poezie
Vybrat vše

Online besedy

Vyhledat dle příjmení autora

Autoři, kteří chtějí nabídnout prezentace svých děl, si také vytvoří uživatelský účet. Kromě jména a kontaktního e-mailu mohou doplnit do registračního formuláře další údaje, které budou sloužit jako filtr při zadávání požadavků poptávající organizace (knihovna nebo škola):

V poli „Profese/obor“ může autor zvolit své tvůrčí zaměření. Lze vybrat i několik možností. Toto pole slouží jako filtr při vyhledávání autorů konkrétních zaměření.

Pole „Medailonek“ je určeno pro stručné představení autora.

Pole „Díla“ je určeno pro seznam děl, která autor vytvořil.

Filtr „Kam – kraje“ je určen pro výběr lokalit, kam je autor ochoten na besedu cestovat. Lze zvolit i možnost „Vybrat vše“. Tento povel zaškrtně všechny kraje ČR.

Filtr „Kdy – měsíce“ je určen pro výběr měsíců, kdy autor cestuje a účastní se besed. Lze zvolit i možnost „Vybrat vše“. Tento povel zaškrtně všechny měsíce roku.

Volba „Honorované vystoupení“ nabízí možnosti „ano“ a „ne“ podle toho, zda autor požaduje za svou účast na besedě honorář. Výše honoráře je věcí dohody mezi poptávající organizací a autorem.

Volba „Proplácení cestovného“ nabízí možnos-

ti „ano“ a „ne“ podle toho, zda autor požaduje za svou účast na besedě proplacení cestovních nákladů. Výše cestovních nákladů je věcí dohody mezi poptávající organizací a autorem.

Volba „Cílové skupiny“ umožňuje ohraničit skupiny účastníků besedy podle věku. Lze vybrat jednu, několik skupin nebo všechny.

Textové pole „Jiné podmínky“ slouží k upřesnění podmínek, za kterých autor vystupuje (například zajištění ozvučení apod.).

Volba „Zasílání poptávek na e-mail“ umožňuje, aby poptávky dostával autor na adresu elektronické pošty uvedenou v registraci. To znamená, že se nemusí přihlašovat do systému, aby zkontroloval, zda přišly nové poptávky. Lze zvolit buď obecné poptávky odpovídající kritériím filtrů, nebo po-

ptávky adresované pouze přímo autorovi, anebo zasílání poptávek na e-mail odmítnout.

V současné chvíli (4. 4. 2023) se do aplikace registrovalo 141 knihoven, 7 základních škol a 70 autorů. Budeme velmi rádi, pokud si k Besedníku najde cestu co možná nejvíce zájemců jak z řad knihoven a škol, tak z řad autorů.

Za Knihovnický institut NK ČR zajišťuje kontakt s knihovnami Lucie Macháčková, e-mail: lucie.machackova@nkp.cz, komunikaci s autory Roman Giebisch, e-mail: Roman.Giebisch@nkp.cz. O školy se stará Edita Vaníčková Makosová z Národního pedagogického muzea a knihovny, e-mail: Vanickova@npmk.cz

Kontakt na autorku: lucie.machackova@nkp.cz

ČT edu, inspirace pro knihovnické lekce

Vanda Vaníčková

Loajalita bývá ve slovnících vysvětlována jako věrnost nebo souhlasný postoj. Jsem-li součástí nějakého projektu, který by mohl být přínosný i pro práci knihoven, zvětčuji takový tip na stránkách U nás.¹ Pojdme společně udělat další „zářez mé profesní loajality“: v tomto čísle bych ráda představila web ČT edu.

ČT edu (<https://edu.ceskatelevize.cz/>) je přesně to, co slibuje název. Jedná se o relativně nový přírůstek do veřejnoprávní rodiny České televize, zaměřený na vzdělávání. Webové stránky nabízejí zdarma vzdělávací videa z pořadů České televize, u některých i pracovní listy a další odkazy na doplňující materiály. Nejde ale jen o obyčejné úložiště či odkladistiště uvedených pořadů. Video pracují s kompletní tvorbou České televize, takže i s pořá-

dy vzniklými pouze pro online svět, tedy platformu i Vysílání. Video jsou sestřižena tak, aby byla svou délkou využitelná při výuce s běžnou časovou dotací a aby probudila v žácích zájem o dané téma, vyvolala emoce nebo audiovizuálním zpracováním navodila dobovou atmosféru. Zájemci mohou u každého videa zhlédnout i celý původní pořad, ze kterého je stopáž vybrána. Video jsou rozdělena dle cílového zaměření dětí a žáků od školky po střední školu a dle tematických oblastí či předmětů. Literatura, umění, kultura, česká historie nebo tradice, najdete téměř vše, co si knihovnická fantazie usmyslí.

„Video vybírají zkušení učitelé,“ je uvedeno na webu ČT edu. Doplním, že i lektoři a oboroví didaktici, kteří se chtějí podílet na tvorbě smysluplných vzdělávacích materiálů. Já konkrétně pracuji v rámci oblasti „Člověk a společnost“, podílela jsem se například na videích a materiálech k me-

¹ Například článek *Hravé aplikace a rozvoj gramotností u knihovníků*; doporučené vzdělávací lekce **zaměřené na rozvoj čtenářské, matematické a digitální gramotnosti** jsou stále funkční a stojí za zhlédnutí.

Odkaz na článek: <https://svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=202104010>

diální výchově, genderu, sexuální výchově, OSN nebo aktuálně pracujeme na výročí 70 let vysílání Československé a České televize. Důležitější než já jste ale v tuto chvíli vy, milí knihovníci. Co může ČT edu nabídnout vám?

• **Aktuálnost** – k aktuálním událostem jsou vždy vytvářeny speciální kolekce; v dubnu Velikonoce, v únoru se připomínalo výročí konfliktu na Ukrajině, leden byl věnován funkci prezidenta, předtím Vánoce a tak kalendářem dále. Bez ohledu na speciální příležitosti je obsah doplňován průběžně.

• **Televizní aktuálnost** – ČT edu je součástí České televize, proto se samozřejmě videa věnují i právě uváděným televizním snímkům, které ve společnosti rezonují nebo mají vzdělávací potenciál. Pro zajímavost: mezi nejpůvodnější videa roku 2022 patřila Marie Terezie (filmová série), oblíbenými se staly materiály k seriálu Ochránce, Božena a aktuálně nechybí Volha (*pozn. seriál v programu ČT1 od dubna*).

• **Didaktická inspirace** – materiály tvoří lidé věnující se vzdělávání se zkušenostmi z praxe. Myslím, že nikomu není občas na škodu podívat se na jiné cesty vedoucí ke stejnému cíli. Samozřejmě i mezi „prací mistrů“ si každý najde tvorbu, která ho neosloví, nezaujme. Nemělo by to ale být nedostatečnou odborností či chybami, neboť než

je video publikováno, „navštíví“ mnoho různých lidí a ti ho kontrolují – garant vzdělávací oblasti, korektura, copywriter, ...

• **Oživení knihovnických lekcí** – pustit video jenom proto, *aby se pustilo video*, jistě ničemu nepomůže a nic neoživí. Na druhou stranu vhodně vybraná pasáž může obstatat perfektní evokaci programu, doplnit vaše povídání nebo být sladkou tečkou na konci setkání.

• **Sebevzdělávání** – neměli bychom se „uzavírat do tunelu“ a snažit se vyznat pouze ve věcech, kterým se věnujeme v zaměstnání. Ani jako knihovníci, ani jako žádné jiné povolání. Krátká videa zpracovaná tak, aby je pochopili žáci a děti, můžou být i pro dospělé efektivní cestou, jak si připomenout základní věci z daného tématu.

ČT edu je podle mé zkušenosti jednou z dobrých věcí, jež přinesl čas distanční výuky a snaha vyrovnat se s pandemickou situací. Projděte si web, proklikejte videa, omrkněte pracovní listy. I sebemenší inspirace se počítá. Pevně věřím, že ji najdete, což vlastně slibuji už v názvu článku. A právě pro toto přesvědčení jsem si téma článku vybrala. Ne proto, že mi ČT edu pomáhá platit složenky.

Kontakt na autorku: VandaV@seznam.cz

10 let klubu skipových seniorů při SKIP 08 Východní Čechy – exkurze Dobruška

Do čísla přispěly:

Mgr. Jana Benešová – Knihovna V. Čtvrťka v Jičíně, **Miroslava Cvejnová** – Městská knihovna Dobruška, **Mgr. Barbora Čížinská** – Knihovna města Hradce Králové, **Dagmar Honsnejmanová** – Knihovna U Mokřinky Mokré, **Bc. Kateřina Hubertová** – Knihovna města Hradce Králové, **Bc. Václava Medalová Hůdová** – Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích, **Jana Jiříštová** – Knihovna V. Čtvrťka v Jičíně, **Bc. Ivana Kalinová** – Místní knihovna Hodice, **Bc. Martina Kolinská** – Muzeum Boženy Němcové v České Skalici, **Mgr. Iva Košťálová** – Knihovna města Hradce Králové, **Mgr. Hana Kozáková** – Městská knihovna v Milevsku, **Mgr. Marta Lelková** – Městská knihovna Broumov, **Mgr. Lucie Macháčková** – Knihovnický institut NK ČR, **Bc. Kateřina Piryová** – Knihovna V. Čtvrťka v Jičíně, **Mgr. Ilona Pírková** – Knihovna města Hradce Králové, **Věra Plachtová** – Knihovna města Police nad Metují, **Mgr. Petra Řoutilová** – SVK v Hradci Králové, **Blanka Seidlová** – Městská knihovna, klub Mekka a TIC Nový Bydžov, **Bc. Eva Semrádová** – SVK v Hradci Králové, **Mgr. Marta Pešková Staníková** – Městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem, **Mgr. Eva Šťastná** – Krajská vědecká knihovna v Liberci, **Mgr. Michaela Tluchořová** – Obecní knihovna Hřibsko, **Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D.** – Univerzita Hradec Králové.

Podzimní vzdělávací kurzy pro knihovníky

ve Studijní a vědecké knihovně
v Hradci Králové

Více informací získáte na
www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Vzdelavani.aspx

5. 9. 2023

Ing. Bc. Hana Švecová

**Kybernetická bezpečnost
pro knihovníky**

22. 9. 2023

Mgr. Lucie Škarková, Ph.D.

Pokročilé lektorské dovednosti

19. 9. 2023 a 26. 9. 2023

Mgr. Marta Lelková, Bc. Klára Havlová

Tvorba infografiky

